

2002

דו"ח שנתי

אבי
חי

ועד
נהל

תוכן העניינים

2	חבר הנאמנים והצוות הבכיר
3	שליחותנו
5	דבר היושב ראש
11	פרויקטים בישראל
23	פרויקטים בצפון אמריקה
38	תקציר כספי
45	מפתח עניינים ישראל
47	מפתח עניינים צפון אמריקה

חבר הנאמנים והצוות הבכיר

מימין לשמאל:

שורה עליונה - קארן וייס, דני דניאלי, עזריאל נוביק, מרים וורשביאק, יואל איינלגר, מרווין שיק,
דוד רוזנסון, דוד פיינסילבר

שורה אמצעית - גיורג' רוהר, גויי בלסם, יוסי פרגר, אלי קנאי, אלי סילבר, דוד תדמור, לאה מאיר, ליף רוזנבלט

שורה תחתונה - מאיר בוזגלו, אלן פלד, לורן מרקין, הנרי טאוב, ארתור פריד, מס ברנסטין, רות וייס, אביטל דרמון

לא נמצאים בתמונה: רחל אברהמס, מיכאל ברגר, דינה פוקס

שליחותנו

קרן אבי חי היא קרן פרטית שנוסדה בשנת 1984 ופועלת בישראל ובצפון אמריקה. בבוא העת פקווה הקרן להרחיב את פעילותה ולכלול בה מקומות נוספים שיש בהם אוכלוסייה יהודית גדולה.

בעודה מחויבת להמשכיותם של עם ישראל והיהדות, ולמרכזיותה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי, מציבה הקרן שני יעדים מרכזיים:

- עידוד וטיפוח יחסי הבנה, רגישות וזיקה הדדית בין יהודים מכל הזרמים והגישות למסורת.
- טיפוח הזיקה למסורת בקרב כל חלקי העם ועידוד ההבנה וההערכה למורשת היהודית ולתרבותה, לדיניה, למנהגיה ולערכיה.

היעדים הללו מעוגנים בשתי הבריתות העיקריות בתורה: ברית הבורא עם אברהם וברית הבורא עם ישראל באמצעות משה.

קרן אבי חי דבקה בפילוסופיה של הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, הרב הראשי לישראל בשנים 1921–1935. הפרויקטים של הקרן, שמטרתם לקדם את יעדיה, נעשים בהשראתו וברוח תורתו.

הברית שנכרתה עם אברהם מבוססת על רעיון המשפחה, השבט, האומה והמורשת. אברהם היה מייסד השושלת, אבי המשפחה. לשיטת הרב קוק, כל יהודי החש שייכות לעם ישראל ושותפות לגורלו, יש לו חלק בברית זו. הרגשת השייכות דיה כדי להיחשב להזדהות האתנית הכלולה בבריתו של אברהם.

ברית הבורא בתיווכו של משה נכרתה עם ישראל כאומה, ומשמעה מחויבות קהילתית לתרי"ג המצוות ולקיומן. ואולם, לשיטת הרב קוק, ברית זו של מעמד הר סיני יש לה מימד של בחירה חופשית: קיום המצוות מבוסס על החלטה רצונית לדבוק בהן.

לאור האמור לעיל, מאמצת הקרן את הקווים המנחים הבאים כמצע לפעולותיה:

- עדיפות תינתן לתכניות המקדמות את שני יעדיה. לא תמומן תכנית המקדמת יעד אחד על חשבון משנהו.
- קרן אבי חי תפעל בקרב כל רובדי העם היהודי ומגוריו, מתוך כוונה לקדם את יעדה הכפול.

- תוענק תמיכה אך ורק לתכניות ולמוסדות המגלים יחס חיובי כלפי מדינת ישראל ואינם שוללים את הערך שבחינוך הכללי.
- הקרן תתמוך ואך ורק בתכניות הנסמכות על לימוד והשכלה.
- ימומנו בעיקר תכניות חדשניות, שקרן אבי חי תיזום ותפתח בעצמה או בשיתוף עם אחרים.
- תינתן עדיפות לבקשות לסיוע שהוגשו בעקבות יוזמותיה של הקרן.
- הקרן לא תממן גרעונות ואף לא מפעלי בנייה, למעט דרך מתן הלוואות לבתי ספר יהודיים בצפון אמריקה.
- ההקצבות יינתנו בצורת מענקים לפעולות המוכרות כפטורות לצורכי מס על-ידי נציבויות מס-הכנסה בישראל ובארצות-הברית.

דבר היושב ראש

"העוד אבי חי?"

(בראשית פ"ה 3)

■ טיפוח הזיקה למסורת בקרב כל חלקי העם ועידוד ההבנה וההערכה למורשת היהודית ולתרבותה, לדיניה, למנהגיה ולערכיה.

בסיום המעשה על יוסף ואחיו, מיד לאחר שהוא חושף את זהותו, דורש יוסף בסערת נפשו בשלום יעקב: "העוד אבי חי?"

שמה של הקרן שלנו, אבי חי, נגזר מתוך שאלה קצרה זו, על שום היותו ביטוי כן לרגשות האהבה והנאמנות של בן כלפי אביו. בחירת שם כזה הינה יוצאת דופן בעולם הפילנתרופי, שבו, בדרך כלל, נושאות קרנות את שמו של התורם.

אחד מיעדי העיקריים של מיטיבה היחיד של קרן אבי חי—זלמן חיים ברנסטין ז"ל—היה להקים קרן שתונהג בידי חבר הנאמנים שלה. הוא לא ביקש להנציח את שמו בהקמת הקרן, שהרי שמו כבר מונצח בזכות חברת ניהול ההשקעות הידועה והיוקרתית הנושאת אותו. בבחירת השם אבי חי ביקש זלמן ז"ל להבטיח את מחויבותם המלאה והאישית של קבוצת נאמנים פילנתרופיים, אשר יפעלו מכוח סמכותם המלאה ולפי מיטב כישרונותיהם להגשמת שני יעדיה הברורים של הקרן, הקשורים זה בזה:

■ עידוד וטיפוח יחסי הבנה ורגישות הדדיים בין יהודים מכל הזרמים וכל הגישות למסורת.

כשאני חושב על השיקולים שהובילו לבחירה הנבונה בשם אבי חי, אני מבין טוב יותר את הדינמיקה בין אחד עשר נאמני הקרן, העובדים יחדיו בהצלחה, בדרכים המשלימות ומשתלבות זו בזו. פעמים רבות נשאלנו כיצד נבחר השם אבי חי. ברמה אחת מצליח השם לתת ביטוי תמציתי ואלגנטי לפעילותה של הקרן למען המשכיות ופיוס. אך הגאונות המדהימה של ההחלטה האסטרטגית נועדה להבטיח את העצמת הנאמנים, וזה היה גם הגורם העיקרי שאפשר לקרן למשוך מגוון רחב של נאמנים רבי-כישרון. הנאמנים הללו מוסיפים עוצמת אש אינטלקטואלית ניכרת ליכולותיו של הצוות המעולה שלנו, ובכך ממנפים את המשאבים הפיננסיים בהם התברכה הקרן.

על אף הונה הניכר של קרן אבי חי (שלא נפגע מן השפל בבורסה האמריקאית בשנים האחרונות), יש ביכולתנו למלא תפקיד מוגבל בלבד בתחום העיקרי שבו בחרנו לפעול בצפון-אמריקה, דהיינו בחינוך היהודי בבתי הספר היומיים. מדובר במפעל עצום הכולל מאות בתי ספר שבהם לומדים מעל 200,000 תלמידים. על פי ניתוח שערך ד"ר ג'ק ורטהיימר, העלות הכוללת של הפעלת בתי ספר אלה עולה על שני מיליארד דולר

בשנה—פי ארבעה ויותר מהונה הכולל של הקרן. עניין זה מחייב אותנו להגדיר תחומים מוגדרים אחרים שבהם נוכל לנסות להשפיע.

החלק הצפון-אמריקאי של דו"ח זה שהוכן על ידי מנהלנו שם, יוסי פרגר, מנסה לשרטט בקווים כלליים את טבען ואת הנושאים המרכזיים של תכניות המענקים שלנו.

בתחום בתי הספר היומיים אנו שואפים להגדיל את מספר התלמידים ולשפר את רמתם החינוכית באמצעות הכשרת מורים, אנשי מנהלה בכירים ומנהלים; באמצעות פיתוח חומרים לתכניות לימודים; ובאמצעות אספקה של ספרי ספרייה ומתן הלוואות ללא ריבית לבנייה. עם זאת, יש גבול להשפעה שיכולה להיות ל-17,111,000 דולר (הוא הסכום שהשקענו בבתי הספר היומיים בשנת 2002), ועל כן מבקשת קרן אבי חי לעניין גורמים נוספים שישתתפו באותה "השקעה פילנתרופית בטוחה". מחקרים הוכיחו כי להשקעה זו אכן נודעת השפעה רבת עוצמה לטווח רחוק על חיייהם של מי שלמדו לפחות תשע שנים בבתי ספר יומיים יהודיים.

לצערנו לא הצלחנו לגרום לגופים אחרים להצטרף אלינו, ולפיכך נתקלים גם היום בתי הספר היומיים היהודיים בקשיי מימון גדולים. ייתכן שהסיבה לכך קשורה בהסתייגותם של הנאמנים, ואני בכללם, ליטול על עצמנו את המשימה הקשה והמפרכת של שתדלנות אישית. ייתכן גם שבתי הספר היומיים פשוט אינם מסוגלים להתחרות בערוצי פילנתרופיה קוסמים יותר—גם אם פחות חשובים, לדעתנו—כגון ההשכלה הגבוהה, האמנות, הרווחה וההסברה.

כל שביכולתנו לעשות אפוא הוא לשמש דוגמה מוחשית לפעילות פילנתרופית שקולה ומחושבת, בתחום

שתועלתו לקהילה היהודית כבר הוכחה. בסופו של דבר השאלה הקובעת היא—כיצד רוצים פילנתרופים יהודיים לכלכל את נדבנותם, כשברור כי חופש הבחירה שלהם הוא מן הרחבים ביותר שבנמצא. אנחנו ממשיכים להאמין שקרן אבי חי עיצבה תחום פילנתרופי מוגבר הראוי להערכה ואף לחיקוי.

מנהלנו בישראל, ד"ר אלי סילבר, מתאר בחלק הישראלי של דו"ח זה את היוזמות המשקפות את שלושת יעדיה המובילים של קרן אבי חי בארץ: (1) טיפוח הבנה הדדית בין יהודים בעלי גישות שונות למסורת (משימה לא פשוטה); (2) גיבוש מנהיגות חדשה; (3) הפעלת מסגרות לא פורמליות חדשניות ללימודי היהדות.

ספינת הדגל של פעילות הקרן בישראל (לה אנחנו מפנים את המשאבים הגדולים ביותר הן במונחים דולריים והן במונחים של מאמצי הצוות), היא צו פיוס. כאשר נשאלת השאלה מה היא קרן אבי חי, הדרך הפשוטה ביותר למקם אותנו על המפה הפילנתרופית היא לומר—"אנחנו פיתחנו ומימנו את צו פיוס."

לאורך שבע השנים האחרונות הדגיש המסר התקשורתי של צו פיוס את הצורך הדחוף בהבנה הדדית ובסובלנות בקרב החברה היהודית רווית המתחים. על פי מחקרים מתמשכים מתברר, כי הרוב הגדול של יהודי ישראל אמנם מסכימים עם יעדי המסעות התקשורתיים הללו. כעת לא נותר לנו אלא לשכנע את הציבור כי המתיחות החברתית בישראל מקורה בדרך כלל בקצוות—במי שנמצאים בקציהן של עקומות ההתפלגות הנורמלית. זו איננה משימה קלה לביצוע, אך חברי הצוות המוכשרים של צו פיוס מחויבים לה במלוא מסירותם, ניסיונם ומרצם.

גם משימה זו, כמו פרויקטים רבים אחרים של קרן

הצעירים מחבר המדיניות העצמאיות, שביקרו בישראל במסגרת פרויקט תגלית.

נוכח השימוש הגובר בטכנולוגיה מודרנית בכל מסגרת חינוכית אפשרית, התמזל מזלנו ומנהל הטכנולוגיה החינוכית של הקרן, אלי קנאי, השתלב ללא מאמץ אל תוך רבות מיוזמות הקרן, חלקן כלל לא פשוטות ואחרות ראשונות מסוגן.

לשם המחשה, הצטרפותו של אלי קנאי מעניקה לנו תחושה שאנו נוסעים עתה במכונית המצוידת בכריות האוויר ובחגורות הבטיחות הטובות ביותר. תאונות וטעויות עלולות אמנם להתרחש, אך כעת אנחנו מוגנים הרבה יותר מפני "פגיעה" הן בעצמנו והן בנהנים שלנו. במילים אחרות—אלי קנאי גילה עבור מנהלי התכניות ונאמני אבי חי בישראל ובצפון אמריקה, את מסתרי עולמה המבלבל של הטכנולוגיה החינוכית. כיום הוא כבר מוכן להתחיל לספק רעיונות משלו באשר לאופן שבו תוכל הקרן לרתום ביתר יעילות את הטכנולוגיה החינוכית לעזרתם של כמה מן הנהנים שלנו.

מאמציו של פרופסור אביגדור שנאן הולכים וצוברים תנופה במטרתם לפתח תוצר חינוכי ייחודי עבור בית אבי חי, העולה בקנה אחד עם רוחה ויעדיה של הקרן. למרבה הצער, תהליך הבנייה ברחוב המלך ג'ורג' סבל השנה מבעיות קשות רבות, ובעיקר מן הצורך לחפור לעומק של 25 מטרים כדי לבנות חמש קומות של חניה מתחת לבניין. הגענו סוף סוף לשלב יציקת הבטון ואנו מצפים לסיים את הבנייה עד לקומת הקרקע, עד קיץ 2004.

תכניתה של עדה כרמי-מלמד עברה אי-אילו תיקונים מינוריים. אין ספק שהיא תוסיף עוד בניין ציבורי מכובד לקו הרקיע של ירושלים. הערכתנו הזהירה היא כי באביב 2006 נוכל לעבור לבית החדש.

אבי חי, תדרוש מאמץ רב שנתי, כיוון ששינוי חברתי הוא תהליך המתחולל לאט ובהדרגה. אך אפילו אם היא תושלם באופן חלקי בלבד, יאפשר ההישג הזה לתושבי ישראל להפנות חלק גדול בהרבה מן האנרגיות הרגשיות היקרות שלהם לכיוונים חיוביים, דבר שיביא לשיפור החיים בארץ על כל היבטיהם.

בשנת 1984, כשגיבשנו את הצהרת השליחות של קרן אבי חי, לא התקשינו לנסח את יעד ההבנה ההדדית. הגשמת היעד הזה היא כבר עניין אחר, קשה ומאומץ יותר, ועם זאת עשינו התקדמות ניכרת בשנת 2002.

בדו"ח השנתי הקודם של קרן אבי חי ציינתי שלושה תחומי פעילות חדשים: ייזום תכנית עבור קרן אבי חי במדינות ברית המועצות לשעבר; הרחבת השימוש שאנו עושים בטכנולוגיה לשם קידום יעדי הקרן; ופיתוח יוזמות חינוכיות עבור ביתנו העתידי בירושלים—בית אבי חי. בכל אחד מן התחומים הללו התקדמנו השנה התקדמות משמעותית.

שניים מאנשי הצוות שלנו—דוד רוזנסון ומרים וורשביאק—עבדו עם היועץ הבכיר מרווין שיק ועם הנאמן ג'ורג' רוהר, לבניית כמה תכניות שתכליתן חיזוק בתי הספר היומיים היהודיים בחבר המדינות העצמאיות.

אחרי שנה של מחקר קפדני ובדיקת כל ההשלכות הרלוונטיות, גיבשו הארבעה תכניות שנועדו לשפר את רמתם של בתי הספר הללו בתחום לימודי החול והיהדות כאחד. כמו כן קיבלו את אישורו של חבר הנאמנים למימון תכניות הקיץ של "ספר"—איגוד של מורים ליהדות, שהקים סדרה של קבוצות לימוד העוסקות במגוון רחב של נושאים יהודיים. עוד ביוזמת הארבעה, אנו מבקשים לבדוק אם אפשר לגבש תכניות המשך מתאימות עבור אלפי היהודים

משאבינו ואת זמננו באותן פעילויות שיכולות להשפיע באמת.

בשנים האחרונות התפוגגה בשווקים הפיננסיים כמות אדירה של הון, כתוצאה מהונאות ומהתנהלות פגומה של חברות. בתקשורת דווח גם על קרנות שנהגו באופן מפוקפק. בנוסף לקפדנות ולזהירות שנוקטת קרן אבי חי כדי שלא לסטות כמלוא הנימה מן החוקים, חוקי העזר ותקנות המס, רציתי גם להבטיח את נאמנותנו הגמורה ל"נהלי תאגיד טובים". לצורך כך התחלתי לחפש, בסיוע היועץ המשפטי החיצוני שלנו, אחר איש מקצוע מן השורה הראשונה, בעל רקע הולם במשפטים ובעסקי הקרנות, שניחן גם באינטליגנציה ובִּישָׁרה, כדי שיבצע עבור קרן אבי חי את סקירת ה"נהלים הטובים". על החיפוש שהחל לא מזמן ועל תוצאותיו אדווח בשנה הבאה.

כפי שאמר השופט בנג'מין קרדוזו בנושא חובתו של הנאמן—במילים שצוטטו לא אחת—"אמת המידה להתנהגות אינה מבוססת, אם כן, על היושר לבדו, אלא על עמידה מדוקדקת על כל תו ותג של כללי המוסר". בתור יושב ראש, עליי להיות בטוח שהנאמנים המנהלים את קרן אבי חי עומדים בסטנדרטים הגבוהים ביותר.

בעובדה שהזכרתי לעיל, בנוגע להונה של הקרן שלא נפגע מן השפל בבורסה של השנים האחרונות, אני רואה הישג ראוי לציון. במימושו של הישג זה נשאתי לבדי מאז שמר ברנסטין הלך לעולמו, בשבוע הראשון של 1999. עם סיומה של שנת 2002, אחרי שלוש שנים של רווחים בתקופה גרועה ביותר בשוק ההון, הגעתי למסקנה שהגיעה העת להעביר את חלק הארי של ניהול ההשקעות שלנו לאחרים. ליף דב רוזנבלט, מנהל השקעות יוצא מן הכלל ואחד מנאמני קרן אבי חי,

כשאני סוקר את 18 שנות פעילותה של קרן אבי חי, ומנסה לאתר תחומים של חולשה או כשלון, אני מתקשה למצוא מקרים שבהם השקענו מאמצים לשווא. אולם בכך אין כדי לקבוע כי כל מה שעשינו הוכתר בהצלחה. לא הצלחנו לגלות מידה מספקת של קפדנות וכנות אינטלקטואלית כדי לחזור בנו מתמיכתנו בפרויקטים ובתכניות שהיו רק "בסדר" או שפעלו "לא רע", ושהיו לעתים משניים לשני יעדינו העיקריים.

בגלל הקושי לסגת בזמן העמסנו על עצמנו פעילויות מסוג כזה, אשר גזלו את המשאב היקר ביותר של אנשי הצוות שלנו—זמנם המקצועי. זמן שאפשר היה להשקיע בצורה מועילה ויעילה יותר במקומות אחרים. אנו משתדלים אמנם לבדוק את עצמנו באופן שוטף, בסיוע קבוצות מחקר כדוגמת מרכז כהן באוניברסיטת ברנדייס, או בעזרת חוקרים בודדים מוכשרים, הבוחנים ומעריכים כמעט כל פרויקט שלנו, אך למען האמת אנחנו תמיד כה להוטים להצליח, עד כי קשה לשכנע אותנו לסגת. וכיוון שלעולם איננו מאשרים מענק מבלי לקיים הצבעה רשמית ולקבל את תמיכת הרוב מבין אחד עשר הנאמנים, גם איננו עוצרים בדיעבד להודות בטעויות קולקטיביות.

למעשה, הלהיטות הזו להצלחה היא מכשול המונע מאיתנו לקבל החלטות קשות בשלב מספיק מוקדם. בספרינו רשומים כיום מעל שמונים פרויקטים ומענקים פעילים, וברור שלא כולם מובחרים. אך אני בטוח שלפחות לא הגשמו את חששותיו של עמיתי ומורי המנוח, סר ישעיהו ברלין, שהאמין כי קרנות, במאמציהן "לעשות טוב", מסוגלות לגרום בפעילויותיהן נזק לא-מכוון. שום נזק לא נגרם—בינתיים. נאמני הקרן חייבים אם כן להפגין נחישות רבה יותר בהערכת הפילנתרופיה שלהם, ולהיות מוכנים לקצץ ולסלק את ה"בסדר", ה"לא רע" והטפל, על מנת שנוכל לרכז את

של הדברים, ובה בעת מייחל שהדור שלנו יזכה לראות את בני אברהם חיים יחדיו ללא אלימות, ואולי, בסופו של דבר, גם בשלום.

א. פריד

ארתור פריד, יושב ראש

הסכים לכהן כיושב ראש ועדת ההשקעות שלנו. אליו הצטרף מייקל גולדסטיין, שהיה במשך שנים רבות אחד האסטרטגים המוערכים ביותר בול סטריט. את נכונותו של מייקל להושיט יד למאמץ ניתן לייחס רק להערכה המקצועית וההוקרה האישית העצומות שהוא חש כלפי מיטיבנו, זלמן ברנסטין ז"ל.

בעודי כותב את הדברים הללו, קהילות יהודיות מסביב לעולם נרגשות וחוששות כאחת לנוכח "מפת הדרכים" שאימצו הצדדים לסכסוך רב השנים במזרח התיכון. לעתים תכופות מדי בשנים האחרונות, הביאו המאמצים הללו רק טרגדיות ודמעות. אני חושש מפני הישנותם

פרויקטים בישראל

2 0 0 2

מחויבות לעם היהודי, ליהדות

ולמדינת ישראל

אלי סילבר, מנכ"ל אבי חי ישראל

טיפוח הבנה הדדית

הכרוך בהטמעתו של מסר ה"פיוס" בדעת הקהל, מחייב אותנו להפגין יצירתיות בקמפיין הציבורי שלנו בעוד שתשומת לבו של הציבור פונה למקומות אחרים, ובשעה שאירועים אלימים למיניהם מדגישים תכופות ערכים סותרים.

בנוסף לאלימות ולפחד שעימם מתעמתים הישראלים כמעט מדי יום ביומו, עורר המיתון המעמיק טראומות אחרות אשר פגיעותיהן—אבטלה, רעב, ופערם חברתיים מתרחבים—עלולות להכאיב לא פחות. הקיצוץ החד בתמיכה הממשלתית והפרטית במטרות ראויות רבות, מאלץ מוסדות רבים להיאבק נואשות לשם השגת מימון. בתחום פעילותה של קרן אבי חי נדרשים מקבלי מענקים רבים להדק את החגורה. במקרים מסוימים אנו נאלצים להתערב באופן נמרץ יותר כדי להבטיח שתכניות ומוסדות חשובים יוכלו להמשיך ולשרוד. במקרים אחרים אנו עדים לסגירתם של גופים שונים.

על אף הסביבה הפוליטית והכלכלית העגומה, התברכה קרן אבי חי במשאבים אנושיים וכלכליים המאפשרים לה להמשיך בקידום סדר יומה. במהלך השנה שעברה פתחנו בשתי יוזמות "פיוס" חדשות, המייצגות גישות שונות זו מזו לטיפוח ההבנה ההדדית בין תושבי ישראל היהודיים. "מסד לאמנה חברתית חדשה בין שומרי מצוות וחופשיים בישראל" הוא ניסיון להתמודד במישרין עם מקורותיו העיקריים של המתח בין דתיים

היעד העיקרי של קרן אבי חי בישראל הוא טיפוח ההבנה ההדדית בקרב יהודים שמחויבותם למסורת ישראל היא ברמות שונות. יעד זה ממשיך לעמוד לנגד עינינו גם בימים אלה בהם מתמודדת החברה הישראלית עם קשיים גדולים בתחומים המצויים מחוץ לטווח פעילותה של הקרן. בתקופה שכזו דומה כי האתגר הכרוך בהשגת היעד גדל עוד יותר. לאחר שנתיים וחצי ויותר של אלימות וטרור ממשיך המתח בין דתיים לחילוניים להידחק אל השוליים; מעת לעת הוא מגיח ומעורר עניין ציבורי, אך מייד שב ונעלם בשל כובד משקלם של נושאים הרי גורל אחרים. במקרים המעטים שהם מושכים את תשומת לבו של הציבור, מהווים יחסי דתיים-חילוניים תזכורת לכך שהבעיות לא נעלמו אלא רק נדחקו הצידה בפני עניינים דחופים יותר. על אף הנסיבות, ממשיכה קרן אבי חי להתמקד בתכניות חינוכיות המטפחות דיאלוג וכבוד לאחר. אין ספק שחשיבותם של ערכים אלה, ושל הארגונים המקדמים אותם, אינם נופלים כיום מחשיבותם לפני פרוץ האינתיפאדה. זאת ועוד, האתגר

לא צריך, לשאוף לכפות את תנאיו על האחר. פתרון בר-קיימא חייב להיות מבוסס על דיאלוג, על הבנת "האחר", ועל מאמצים יצירתיים להשיג פשרה שתהיה מקובלת על כל צד.

מאמציהם של פרופסור גביון והרב מֶדֶן זיכו אותם בפרס אבי חי לשנת 2001. עם השלמת האמנה פנו מחבריה להתמודד עם אתגר קשה באותה

מידה—הפצת האמנה וקידומה כמודל

ליישוב מחלוקות. קרן אבי חי, בצוותא

עם המכון הישראלי לדמוקרטיה, מממנת

את פרסום מסמך האמנה במלואו, כמו

גם סיכומים מתומצתים שלו בעברית,

רוסית ואנגלית. בימים אלה שוקדים

גם על גיבוש תכנית למימוש המלצות

האמנה להסדרים חדשים בנושאי דת

ומדינה, ולהבאת העקרונות המנחים

שאפשרו לשני המחברים להגיע להסכמה,

בפני הציבור היהודי בישראל.

קהילות שרות:

ביוזמתה של קרן אבי חי, החלה בשנת 2002 להיבחן

האפשרות לחבר בין יהודים בעלי השקפות שונות

באמצעות המוזיקה היהודית, ובייחוד הפיוט המסורתי.

במהלך שנת 2002 מימנה קרן אבי חי מחקר שנועד

לסקור את תחום הפיוט והמוזיקה היהודית בישראל,

להפיק משוב בנוגע לרעיון, לזהות ולגייס דמויות

מפתח בעולם הפיוט, ולפתח שתי קבוצות של קהילות

שרות ניסיוניות.

הקבוצה הראשונה, שנפגשה במושב הגרמנית

בירושלים אחת לשבוע במשך 10 שבועות, משכה

חבורה מגוונת להפליא בת 40 משתתפים, רובם צעירים

וצעירות בשנות ה-20 וה-30 לחייהם—דתיים,

מסורתיים וחילוניים, ותיקים ועולים, אשכנזים

לחילוניים, וזאת, באמצעות קידום הסדרים חוקיים חדשים וגיבוש מודל לפתרון בעיות של דת ומדינה.

טיפול הבנה הדדית יכול להיות קשור לפעילות בונה

ויוצרת הזדמנויות עבור ציבור מרקע שונה

ומגוון—דוגמת פרויקט קהילות שרות המדגיש את

שפתה המשותפת של השירה היהודית המסורתית.

למרות ההבדלים ביניהן, שתי יוזמות אלה ממחישות

את טווח הפעולות שאנו שואפים לקדם

במטרה לטפח הבנה הדדית המיוסדת

על שיח יהודי-דמוקרטי משותף.

פרויקטים חדשים

(2002):

אמנת גביון-מדן:

בשנת 2000, ביוזמתו של העיתונאי

המוביל ישראל הראל, החלו הפרופסור

רות גביון והרב יעקב מֶדֶן לשתף פעולה בניסיון להגיע

להסכמה לגבי רוב המחלוקות המרכזיות בשאלות של

דת ומדינה. השניים, המצויים בקטבים שונים על

הרצף הדתי-חילוני, נפגשו באופן סדיר במשך שנה,

תחילה בחסותו של מכון שלום הרטמן ואחר כך במרכז

רבין, ובסופו של דבר ניסחו מסמך שנקרא "מסד

לאמנה חברתית חדשה בין שומרי מצוות וחופשיים

בישראל". בין ההצעות הכלולות באמנה—הסדרים

חדשים בנושאי נישואים וגירושים, קבורה, גיור,

תחבורה ומסחר בשבת, וחוק השבות.

אמנת גביון-מדן מייצגת ניסיון אחד מבין כמה

ניסיונות שנעשו בעת האחרונה לנסח מחדש את

ה"סטטוס-קוו" בענייני דת בישראל, אך היא המקיפה

והשיטתית מכולם. אמנת גביון-מדן מתבססת על

ההכרה בגורלנו המשותף כעם אחד, והאמונה שאף

צד במחלוקת בשאלות של דת ומדינה אינו יכול, ואף

הציבור הרחב, תכניות טלוויזיה, ועוד.

בית ספר קשת בירושלים:

בית ספר לתלמידים ממשפחות דתיות וחילוניות, המפעיל בשלב זה כיתות מגן חובה ועד י"א, ומתכנן להפעיל בהמשך גם כיתות י"ב. מטרתו של בית הספר לבנות קהילה בית ספרית המבוססת על איזון בין תלמידים ואנשי סגל דתיים וחילוניים המחויבים ללמוד ולכבד גישות מגוונות כלפי החיים היהודיים. תמיכתה של קרן אבי חי מתבטאת בעיקר בעזרה לפיתוח תכניות לימודים ולהשתלמויות צוות.

יסודות:

פרויקט המקדם חינוך לדמוקרטיה במסגרת בתי הספר הממלכתיים-דתיים. יסודות, שהוקם ב-1996, מבקש לערער על עמדה מקובלת בקרב הקהילה הדתית-ציונית, בדבר הסתירה המהותית השוררת בין הלכה לדמוקרטיה. יסודות מקדם הנחות הלכתיות חלופיות אשר מצדדות בדמוקרטיה, בסובלנות ובפלורליזם. יסודות מקיים קורסים למנהלים ולצוותי מנהיגות בית ספריים, שבהם השתתפו עד כה למעלה מחמש מאות אנשי חינוך. יסודות פועל גם בתוך בתי הספר עצמם, במטרה לקדם ערכי דמוקרטיה באמצעות החדרת תכניות לימודים חדשות, תכניות אקסטרה-קוריקולריות ומודלים דמוקרטיים יותר לניהול בית ספרי. לאחרונה החל יסודות לפתח קורסים ביהדות ודמוקרטיה לאנשי סגל ולתלמידים בסמינרים למורים דתיים. קרן אבי חי היא מבין התומכים הראשיים ביסודות.

המרכז החרדי להכשרה מקצועית:

תכנית מלגות שמטרתה לעודד את שילובם של חרדים בסביבות עבודה מעורבות. קרן אבי חי מעניקה מלגות לימודים על בסיס מבחן כלכלי ליותר מ-190 מתלמידי

ומזרחיים. המשתתפים התוודעו לקטעי פיוט נבחרים בהנחיית פייטנים מסורתיים, מוזיקאים או מלחינים, ולמדו לשיר פיוטים. המשוב שהתקבל מן המשתתפים היה נלהב. חלקם חשו לראשונה קשר ליהדות; אחרים הצהירו על חיבור מחודש לשורשיהם המשפחתיים. ההזדמנות ללמוד ולשיר יחד עוררה בהם תחושה של חוויות וקשרים משותפים.

הקבוצה השנייה, בבאר-שבע, נחלה פחות הצלחה, אך לימדה אותנו לקחים חשובים בנוגע להרחבת הרעיון והחלתו בערים ובשכונות שהרכבן הדמוגרפי שונה. בעקבות הצלחת הקבוצה הניסיונית הראשונה, הצטרפו מעל שבעים איש לרשימת המתנה לסדרת מפגשים שנייה, שנפתחה במרס 2003.

לנוכח העניין הרב שעוררו המאמצים הראשוניים הללו, מתעתדת הקרן להרחיב את שלב הניסיון במהלך 2003/04, ולכלול בו חמש קהילות שרות ברחבי הארץ. במידה שימשיכו להגיע תוצאות מעודדות, תפעל הקרן לפיתוח הסגל, התכנים והמסגרת הארגונית הדרושים לתמיכה ברשת מורחבת של קהילות שרות.

פרויקטים מתמשכים

צו פיוס:

ספינת הדגל של קרן אבי חי העוסקת בקידום ההבנה ההדדית בין היהודים בישראל. תכנית צו פיוס מייצגת מאמץ רב-צדדי שבראשו עומדים אנשי הקרן עצמם, ושיוזמתו הידועה ביותר היא הקמפיין הציבורי המתמשך בערוצי תקשורת שונים, הקורא לאישור עקרונותינו: "מכבדים את המסורת; שומרים על הדמוקרטיה". צו פיוס גם יוזמת ותומכת במגוון רחב של פרויקטים חינוכיים וקהילתיים, ובהם קבוצות דיאלוג בין חרדים וחילוניים, קבוצות כדורגל מעורבות של נוער דתי וחילוני, אירועי תרבות יהודית עבור

מעמיקה, בהווה הישראלית-יהודית. תריסר הגיליונות שהתפרסמו עד 2002 זכו לביקורות נלהבות מצד התקשורת ומחוג הקוראים המתרחב והולך של כתב העת. קרן אבי חי נמנית עם תומכיו הראשיים שלו למן השקתו, בסתיו 2000.

איקומוס:

תכנית שמטרתה לחזק את קשריהם המשותפים של צעירים ישראלים עם מורשתם היהודית, באמצעות לימוד על אתרים היסטוריים יהודיים בתפוצות ושימורם. התכנית מחברת בין סטודנטים מתחומי ידע שונים ונמשכת שישה חודשים, שתחילתם בארבעה מפגשי הכנה בני יומיים ושיאם בשלושה שבועות של עבודת לימוד ושימור בקהילה בתפוצות. קרן אבי חי יזמה את התכנית ויישמה אותה בצוותא עם

הסניף הישראלי של המועצה הבינלאומית לאתרים היסטוריים (ICOMOS). בקיץ 2002, בטורקיה, יצאה אל הפועל תכנית ניסיונית מוצלחת שבה נטלו חלק 14 משתתפים. קרן אבי חי ואיקומוס מתכננים לערוך ניסיון מורחב נוסף, במזרח סלובקיה, במהלך שנת 2003.

פרס אבי חי:

פרס שנתי המוענק ליחיד או ליחידים שתורמו משמעותית ומתמשכת לקידום ההבנה והרגישות בין יהודים בישראל בעלי רקע ומחויבויות שונים למסורת. הפרס לשנת תשס"ב, העשירי שהעניקה הקרן, ניתן לעיתונאי אדם ברוך, בזכות כתיבתו על סוגיות הקשורות בתרבות ובזהות הישראלית-יהודית, כתיבה המגשרת בין שפתה של היהדות המסורתית לשפתה של ישראל המודרנית.

המרכז, שהוא אחד המוסדות המובילים להכשרה מקצועית לחרדים. תמיכתה של קרן אבי חי נסמכת על תוצאות שני סקרים שהזמינה בנושא. בסקרים אלה נמצא שרוב בוגרי המרכז משתלבים בסופו של דבר בסביבות עבודה לא-חרדיות, ומפתחים שם יחסי עבודה חיוביים עם עמיתיהם החילוניים. ואכן, ההתנסות בעבודה משותפת מפתחת בקרב חלק מן העובדים החרדיים והחילוניים יחסי הערכה הדדית החורגים מקשרי עבודה גרידא.

הפורום לאחריות לאומית:

מפעל רחב היקף שנועד לפתח ולהפיץ חזון לאומי חדש לישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. עם חברי הפורום נמנים 60 נשים וגברים מובילים בתחומים שונים, המייצגים את כל גוני הקשת היהודית. הם נפגשים מדי

שבועיים על בסיס התנדבותי, במטרה לעצב למדינה חזון שיוכל להקיף את כל המגזרים באוכלוסייתה היהודית.

בשנת 2001 הגיע הפורום להישג משמעותי ראשון עם ניסוחו של חזון לאומי חדש תחת הכותרת אמנת כנרת. האמנה עומדת על כמה עקרונות, וביניהם היותה של המדינה ביתו הלאומי של העם היהודי, העובדה שהיא מדינה יהודית ודמוקרטית, המכבדת את זכויות המיעוט הערבי, שוחרת שלום, ומטפחת את הגיוון התרבותי של אוכלוסייתה. תמיכתה של קרן אבי חי מכוונת להרחבת מעגל המנהיגים המקבלים את אמנת כנרת וכן הפצתה בציבור.

ארץ אחרת:

כתב עת דו-חודשי העוסק בתרבות היהודית ובחיים בישראל המודרנית מנקודות מבט מגוונות. ארץ אחרת מעניק לקוראיו התבוננות בלתי-שגרתית, ותמיד

קידום מנהיגות יהודית חדשה

האתגרים המרובים שעומדים בפני מנהיגות היהודית בישראל דורשים דור חדש של מנהיגים שהם בעלי ידע נרחב בתרבות יהודית וישראלית, שיוקירו את הרב-גוניות היהודית, ושיהיו מסוגלים לעורר אחרים לדיאלוג רציני בנוגע לחיים היהודיים במדינת ישראל. קרן אבי חי ממשיכה לייחס חשיבות עצומה לפיתוח של מנהיגות שכזו, אשר תנחה את קהילות המוצא שלה ותשפיע עליהן. לאורך השנים פנינו לאוכלוסיות שונות מכל גוני הקשת הדתית-חילונית, בניסיון לפתח מנהיגים ששפתם מבוססת על ידע מעמיק במורשת ותרבות ישראל ועל כבוד להשקפות שונות משלהם. במהלך השנה האחרונה סייעה קרן אבי חי לפתח תכנית חדשה אחת בתחום זה, שנועדה להעמיד מודל חדש של מנהיג ישראלי-יהודי-מלומד ופעיל חברתי גם יחד.

פרויקטים חדשים

(מאז 2001):

תהודה:

אורנים וקולות, שני ארגונים העוסקים בחידוש התרבות היהודית בישראל, שיתפו פעולה בפיתוח תכנית הכשרה אינטנסיבית לדור הבא של מנהיגים יהודיים בתחומי החינוך והקהילה. תכנית זו שואפת לפתח סוג חדש של מנהיגות ישראלית-יהודית, שתגלה בקיאות בטקסטים יהודיים, ותבטא מחויבות לתפישה האומרת כי פעילות חברתית היא המשכו הטבעי של הלימוד. הפרויקט נפתח כתכנית ניסיונית ראשונית ב-2001/02, והמשיך לשנת ניסיון נוספת ב-2002/03, שבמהלכה השתתפו כ-20 עמיתים ביום לימודים אינטנסיבי של טקסטים יהודיים, אחת לשבוע.

תכנית הלימוד של תהודה מורכבת משלושה מסלולים: תורה (המתמקד בטקסטים הקשורים לתרבות הדיבור ובנגיעה שיש להם לחברה הישראלית); קדושה (העוסק

בטקסי שבת וחג במסגרת המשפחה והקהילה); וחסד (המתרכז בטקסטים וביוזמות הקשורים בצדק חברתי). בנוסף ללימודיהם, נדרשים המשתתפים לפתח פרויקטים אישיים (בסיוע שתיל, מיסודה של הקרן החדשה לישראל) המתרגמים רעיונות שונים לפרויקטים מעשיים האמורים לטפל בבעיות חברתיות. למשתתפי תהודה רקע יהודי מגוון ביותר. מנהיגות תהודה מקווה שהתכנית תעצב דור חדש של מנהיגים-מלומדים, אשר יוכלו לתפוס עמדות חינוכיות מובילות בבתי מדרש בקהילות לומדות וביוזמות אחרות בקהילה. קרן אבי חי היא המממנת העיקרית של פרויקט תהודה.

פרויקטים מתמשכים:

בית מורשה בירושלים:

מוסד זה מכשיר נשים וגברים דתיים לתפקידי מנהיגות קהילתיים וחינוכיים. התכנית החינוכית של בית מורשה משלבת גישות ישיבתיות ואקדמיות ללימודי היהדות, במטרה לפתח בוגרים שיהיו מסוגלים לגבש שפה משותפת והבנה בין העולם החילוני לעולם הדתי. בית מורשה מקיים גם מספר תכניות חינוכיות המיועדות לקהל הרחב, ובהן בית-מדרש דתי-חילוני וימי עיון בנושאים שונים. קרן אבי חי היא המממנת העיקרית של בית מורשה מאז היווסדו.

קולות:

תכנית שנתית המוקדשת ללימוד טקסטים יהודיים ופונה לבכירים במגזר העסקי, בתקשורת ובתחומי עיסוק אחרים. מעל 120 עמיתים נוטלים חלק בתכנית קולות ל-2002/03. רוב עמיתי השנה הראשונה בחרים להמשיך בלימודיהם שנה נוספת אחת לפחות—סימן ברור להצלחתה של התכנית. קרן אבי חי תומכת בקולות למן הקמתה.

חמזרח שמש:

פרויקט מנהיגות קהילתית השואף לקדם את ערכיה החברתיים של היהדות בחברה הישראלית, בייחוד באמצעות לימוד המדגיש את מורשתה של יהדות המזרח. 12 קבוצות לימוד (יותר מ-200 משתתפים) מקיימות במהלך 2002/03 מפגשים סדירים במקומות שונים בארץ מתוכן בית מדרש גרעיני למנהיגות,

וקבוצות לימוד לסטודנטים, למנהיגים קהילתיים, לאנשי חינוך, לאמנים, לנשים ולבני נוער. פרויקט ממזרח שמש נתמך על-ידי קרן אבי חי מאז היווסדו.

צהר:

במסגרת פרויקט זה מתמסרים רבנים אורתודוקסיים להחייאת תפקידו של הרב בחברה הישראלית באמצעות קיום דיאלוג מעמיק עם העולם החילוני.

פרויקט צהר החל את דרכו בעריכת טקסי נישואים הלכתיים שהותאמו במיוחד לזוגות חילוניים; כ-1,400 זוגות הובאו בברית הנישואים בידי רבני צהר במהלך 2002.

צהר מקיים גם תפילות מיוחדות ליום כיפור המיועדות לציבור הרחב, ומתכנן, במהלך 2003, לפתח תכנית תמיכה במשפחות אבלות. קרן אבי חי היא המממנת היחידה של צהר.

מכינות קדם-צבאיות:

תכנית לתמיכה במכינות קדם-צבאיות, חלקן מיועדות לבני נוער חילוניים וחלקן משותפות לדתיים וחילוניים. יחד המכינות מובילות תכנית חינוכית בת שנה למסיימי תיכון, ומשלבות לימודי יהדות וציונות עם תרומה לקהילה, פיתוח מנהיגות והכשרה קדם-צבאית. מכינות המבקשות לזכות בתמיכתה של קרן אבי חי צריכות לעמוד בקריטריונים אלה: הקדשת שמונה

שעות לימוד שבועיות לפחות ללימודי יהדות וציונות; העסקת אנשי סגל בעלי רקע מגוון; קיום תכנית של שירות למען הקהילה; והוכחת יציבות כלכלית. כיום מעניקה קרן אבי חי מענקים בסיסיים לתשע מכינות העומדות בקריטריונים הללו: אדרת, בית ישראל, גליל עליון, מיצר, נגב, נחשון, עין פרת, עמי חי ורבין. בתשס"ג השתתפו במכינות אלה מעל 300 צעירים וצעירות.

מכון תלמודי עיוני לנשים (מת"ן):

המכון התלמודי מציע תכנית תלת-שנתית ללימודים מתקדמים ביהדות, שמטרתה לפתח קבוצת נשים מלומדות בתחומי התלמוד וההלכה. קרן אבי חי מימנה באופן מלא את המחזור הראשון שבו השתתפו 12 נשים אשר השלימו את לימודיהן בקיץ 2002. הקרן

מממנת בשיתוף עם תורמים אחרים מחזור שני בהיקף דומה, והתחייבה גם לתמוך באופן חלקי במחזור שלישי—שייפתח בסתיו 2003. קרן אבי חי תומכת במכון התלמודי מאז הקמתו.

עידוד לימודי יהדות

הניכור הקיים בחלק מן הציבור היהודי בישראל כלפי התרבות היהודית וכלפי לימודי היהדות, ממשיך לעמוד בראש מעייניה של הקרן. אנו מאמינים כי קיומה של חברה יהודית בריאה תלוי בכך שקהילותיה המגוונות יפעלו לפיתוח מכלולי התרבות שלה. למרבה הדאגה, חלק משמעותי מן הציבור אינו חש אחריות להוויה התרבותית היהודית. קרן אבי חי שואפת לקדם את לימודי היהדות ואוריינות יהודית בקרב יהודים בישראל, במטרה להעצימם ולעשותם שותפים פעילים ובעלי ידע בעיצוב החיים היהודיים בישראל.

המענק לשנה השנייה, המסתיימת בימים אלה, שימש לשכלול החזון ולקיומן של תכניות ניסיוניות ראשוניות בשני בתי ספר.

מורשה שואפת לקדם בתי ספר שיהיו קשובים להשקפת עולם מסורתית הנטועה באמונה ובנאמנות למסורת, שיהיו פתוחים לעמדות ביקורתיות בלימודי היהדות, שיהיו מחוברים בעוצמה למשפחה ולקהילה, שיגלו כבוד לגיוון, ושיהיו מחויבים לערכים חברתיים ולאחריות קהילתית.

אחד הניסויים הראשונים של הפרויקט יהיה לתרגם את העקרונות הללו לתכנית לימודי תנ"ך לכיתות ח' – נושא שאינו מטופל כראוי הן בגישה "החילונית" והן בגישה "הדתית". בין תכניות הפרויקט נמנים גם פיתוח של תכניות לימודים נוספות לבתי הספר (כגון, "שעות מחנך" שיעסקו בערכה של האחריות החברתית), וכן תכנית בית-מדרש מיוחדת. כיום מתמקדת מורשה בעבודה עם בתי ספר קיימים במטרה לבחון רעיונות ותכניות בסביבות מגוונות. נשקלה גם האפשרות להקים בית ספר חדש שישמש כ"מעבדה", אך זו נדחתה בשלב זה.

במבט קדימה אל המענק לשנה השלישית, שואף צוות מורשה לגייס עד חמישה-עשר מנהלים, ולהתחיל לעבוד עימם ועם בתי הספר שלהם על דרכים להרכבת תכנית חינוכית שתטפל בצורכיהם של תלמידים מבתים מסורתיים.

אחרי כשנתיים של מאמץ, ברור שהפרויקט מתמודד עם סוגיות מורכבות בתוך מערכת ביורוקרטית סבוכה, וכי דרושה מידה ניכרת של יצירתיות ונחישות כדי להשיג תוצאות טובות. קרן אבי חי היא המממנת היחידה של יוזמה זו.

במידבר:

קהילות פריפריה בישראל סובלות בדרך כלל מחוסר בשירותים בתחומים שונים, וחיי התרבות מן הזווית

הקרן ממשיכה להתמקד בשלושה תחומים עיקריים: (1) תגבור לימודי היהדות בבתי הספר הממלכתיים; (2) עידוד תכניות ללימודי יהדות למבוגרים חילוניים, בעיקר במסגרות לא-פורמליות; (3) קידום התרבות היהודית בתקשורת, ובייחוד בטלוויזיה. בשנה שעברה כללה הקרן בין מענקיה יוזמה חדשה אחת הפונה לחינוך הבית ספרי, ובנוסף החלה לתמוך בכמה תכניות לקידום מסגרות לימוד בלתי פורמליות חדשות. היוזמה הבית ספרית החדשה מכוונת לאוכלוסייה היהודית המסורתית בישראל, שרבים מבניה מתקשים למצוא את מקומם במערכת החינוך הישראלית המפוצלת לזרמים. יוזמה זו משקפת את התעניינותה הגוברת של הקרן בקידום חלופות יהודיות תוססות למערכת החינוך הקיימת. קרן אבי חי גם אישרה מענקים חדשים לארבע תכניות של לימודי יהדות למבוגרים, אשר קהל המטרה המגוון שלהן – תושבי הפריפריה, ישראלים חילוניים ותיקים, ואנשי מקצוע מתחום בריאות הנפש – מלמד על שאיפתה המתמשכת של הקרן לשלב קשת רחבה של יהודים בישראל בלימודי יהדות הנוגעים לחייהם.

פרויקטים חדשים

מורשה:

ביוני 2001 אישר חבר הנאמנים של הקרן יוזמה לבחינת האפשרות לפיתוח חלופה חינוכית עבור משפחות מסורתיות אשר אינן מוצאות את מקומן בבתי הספר הממלכתיים מחד גיסא והממלכתיים דתיים מאידך גיסא. לשם בחינת הרעיון פנתה קרן אבי חי לממזרח שמש, ארגון הממומן בידי קרן אבי חי במטרה לקדם חלופות חינוכיות המבוססות בין השאר על מורשת יהדות המזרח. השנה הראשונה הוקדשה לפיתוח חזון, לבחינת הדרישה והפתיחות לנושא זה, ולשקילת אסטרטגיות שונות לבדיקת החזון.

היהודית אינם יוצאי דופן בהקשר זה. בשנת 1996 החליטה קבוצה קטנה של אנשי חינוך נמרצים לדאוג למילוי החסר הזה בקהילתם—עייירת הפיתוח ירוחם אשר בנגב. הם הקימו את במידבר ועם הזמן החלו למשוך את אוכלוסיית האזור המגוונת לתכניות בעלות דגש עיוני וחוויתי, ובכלל זה אירועים קהילתיים המוניים לציון חגי ישראל. במהלך שבע השנים שחלפו,

התפתח המפעל הצנוע הזה לגורם משמעותי ורב פנים ונהפך למרכז תרבות יהודי תוסס בנגב. בלב הפרויקט מצוי בית-המדרש היצירתי, שבו לומדים 17 איש ואשה במשך יום אחד בשבוע. חברי בית-המדרש הם מעמדי התווך של מנהיגות במידבר, ומשמשים כמקור השראה עיקרי לפעילויות האחרות. תכניות במידבר מתפרשות על פני קשת רחבה של פעילויות כגון קבוצת מחול,

בית-מדרש לילדים, תכנית לחברי תנועות נוער בירוחם, קהילות לומדות ובכלל זה לעולים, תכנית פרשת השבוע, תכנית של לימודי יהדות לעובדי מפעלים סמוכים, ואירועים נוספים לתושבי הסביבה. מדי שבוע משתתפים בפעילויות במידבר כ-1,500 אנשים, ואלפים נוספים נוטלים חלק באירועים הקהילתיים ההמוניים.

צו פיוס תמך במידבר במשך חמש שנים מאז הקמתו. בשנת 2002 הגיע חבר הנאמנים של קרן אבי חי למסקנה שהפרויקט התפתח והתרחב מעבר לערוצי פיוס, ואישר מענק תלת-שנתי שנועד לתת לבמידבר מידה של ביטחון כלכלי ויכולת לשקול יוזמות חדשות.

לעילא:

בדומה לפרויקט במידבר, גם לעילא מייצג יוזמה שמטרתה להקים מרכז ללימודי יהדות ולתרבות

יהודית עבור תושבי הפריפריה בישראל. אך בעוד במידבר פונה לאזור הנגב, לעילא פונה אל תושבי הגליל העליון, אזור הכולל כ-50 קיבוצים, מושבים ועיירות, ואת העיר קריית שמונה.

לעילא נוסדה בשנת 2002 בידי שני אנשי חינוך ותיקים מן האזור, והיא מבקשת לפתח תכניות שימשכו את האוכלוסייה המקומית המגוונת. ביוני 2002 החלה

קרן אבי חי לממן שתי תכניות חדשות של לעילא, האחת מיועדת לאנשי חינוך צעירים, והשנייה לעולים דוברי רוסית.

אנשי החינוך הצעירים מן החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי, כולם בסוף שנות העשרה או בתחילת שנות העשרים לחייהם, לומדים בקביעות מדי שבוע בלעילא מגוון רחב של נושאים, החל בטקסטים תנ"כיים וכלה במתווי חזון לחברה הישראלית. קבוצת העולים,

בגילאי 35 עד 45, לומדת מגוון נושאים המיועדים לחזק את היכרותם עם התרבות היהודית והחברה הישראלית.

מלטון, פרויקט מפתחות:

קרן אבי חי מימנה במשך שנתיים מחקר שנועד להעריך את הפוטנציאל הטמון בפיתוח קורס שיטתי בן שנתיים באוריינות יהודית עבור מבוגרים חילוניים. המחקר, שנהגה ונוהל בידי מכון פלורנס מלטון בישראל, ביקש לבחון את האפשרות להתאים את מודל העבודה של המכון למציאות הישראלית. מכון מלטון מפעיל ב-60 קהילות בתפוצות תכנית חינוכית דו-שנתית למבוגרים, ובה ארבעה קורסים שנתיים. הקורסים מתמקדים בלימוד טקסטים יהודיים ומטרתם לאפשר לתלמידים להכיר מושגים וטקסטים בסיסיים ביהדות. מכון מלטון מפעיל את בתי הספר בשיטת

גישת מלטון, המתמקדת

בהוראת אבני הבניין של

האוריינות היהודית

פנקודת פבט

פלורליסטית, עשויה

להקנות תוספת ייחודית

ללימודי היהדות.

היהודיים ככלי רב-עוצמה להעשרת התפתחותם האישית והמקצועית. פסיכולוגיה ביהדות היא תכנית דו-סמסטריאלית, שבמסגרתה לומדים המשתתפים יום אחד בשבוע. התכנית בוחנת מושגים פסיכולוגיים בספרות היהודית (כגון מצווה, חטא, שכר ועונש), כוללת עבודה קבוצתית התנסותית המבוססת על טקסטים יהודיים, ומשתמשת בלימוד כמנוף לבחינת ההתפתחות האישית של המשתתפים וערכיהם. תכנית פסיכולוגיה ביהדות נפתחה בשנת 2001/02 ובה יותר מ-80 משתתפים. קרן אבי חי החלה לתמוך בה בשנת 2002 באמצעות מענק תלת-שנתי המאפשר לפרויקט לכלול במסגרתו כ-115 משתתפים מדי שנה.

פרויקטים מתמשכים:

רביבים:

תכנית להכשרת מורים באוניברסיטה העברית בירושלים, המיועדת להפיח חיים חדשים בלימודי היהדות בבתי הספר התיכוניים של החינוך הממלכתי. התכנית, הנפרשת על פני ארבע שנים, מגייסת סטודנטים מצטיינים ומספקת להם הכשרה אקדמית ופדגוגית אינטנסיבית, שבסופה הם מקבלים תואר מוסמך בלימודי יהדות. הסטודנטים מתחייבים ללמד לפחות ארבע שנים בבתי ספר תיכוניים ממלכתיים. בפרויקט רביבים לומדים כיום יותר מ-70 תלמידים בשלושה מחזורים, ומחזור רביעי מתוכנן ל-2003/04. קרן אבי חי תומכת במחזור הראשון והשלישי, והתחייבה לסייע במימון המחזור הרביעי.

המרכז להתחדשות לימודי היהדות בבתי-הספר העל-יסודיים המחלתיים:

תכנית להכשרת מורים ולתמיכה פדגוגית, המיועדת לקדם את לימודי היהדות בבתי הספר התיכוניים

הזיכיונות—המורים מגויסים בידי נותני חסות מקומיים, המשלמים למלטון דמי זיכיון שנתיים עבור הזכות להפעיל את המכון, להשתמש בתכנית הלימודים שלו, ולזכות בהכשרה מקצועית לסגל ההוראה. במסגרת המחקר הנזכר נסקרו מוסדות העוסקים בהוראת יהדות למבוגרים, נבחנו מודלים עסקיים שונים להפעלתה של רשת מכוני לימוד, ונעשתה בדיקה מעשית של הרעיון באמצעות שלוש תכניות ניסיון. מסקנת המחקר היתה שגישת מלטון—המתמקדת בהוראת אבני הבניין של האוריינות היהודית מנקודת מבט פלורליסטית—עשויה להקנות תוספת ייחודית ללימודי היהדות בישראל. יתר על כן, הסתבר כי אפשר למצוא גם בארץ נותני חסות פוטנציאליים לסוג כזה של פעילות, כגון ארגוני הורים. יישום התכנית בישראל ידרוש כמובן שיכתוב של תכנית הלימודים עבור קהל ישראלי חילוני.

בעקבות תוצאות המחקר הסכימה קרן אבי חי לממן מחצית מעלות הפיתוח של תכנית לימודים לשנה הראשונה (שנקראת כיום מפתחות) במסגרת מכון מלטון בישראל. מכון מלטון מתכנן לפתח את תכנית הלימודים הזו ולנסותה הלכה למעשה במשך שלוש שנים. במידה שהתכנית תצליח, מקווה המכון לעניין את קרן אבי חי ומממנים אחרים בפיתוח תכנית לימודים לשנה שנייה.

פסיכולוגיה ביהדות:

תכנית זו, המופעלת בחסות המרכז למורשת היהדות ע"ש צימבליסטה באוניברסיטת תל אביב, בוחנת את האפשרות ללימודי יהדות המספקים לאנשים נקודות ראות חדשות בחייהם המקצועיים והאישיים. ההנחה העומדת ביסוד הפרויקט היא שהעוסקים במקצועות בריאות הנפש—פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ויועצים חינוכיים—יכולים להשתמש במקורות

הממלכתיים. במסגרת הפרויקט, המקיף למעלה מ-90 בתי ספר תיכוניים ממלכתיים, מקיים מכון שלום הרטמן תכניות העשרה למנהלים ותכניות הכשרה אינטנסיביות למורים ללימודי היהדות, ומספק תמיכה פדגוגית למורים הבוגרים בבתי הספר שלהם. קרן אבי חי נתנה את חסותה למרכיבי הכשרת המורים והתמיכה הפדגוגית במחזור הראשון, שבו השתתפו

מנהלים ומורים מ-30 בתי ספר. בעקבות המחזור הראשון הזמינה הקרן סקר להערכת הפרויקט. התוצאות המעודדות שהתקבלו שכנעו אותנו לתמוך בשלוש שנות הכשרה למחזור חדש בן 60 מורים, החל ב-2002/03. במכון הרטמן רשומים כיום יותר מ-155 מורים-בוגרים הקשורים בפרויקט.

יהל"ם:

פרויקט המקדם לימוד ועיון משותף להורים ולילדיהם סביב נושאים הקשורים למקורות היהודיים, במסגרת בתי-הספר היסודיים בחינוך הממלכתי. פרויקט יהל"ם החל כתכנית של מפגשים להורים וילדיהם לאחר שעות הלימודים, בבתי ספר בעלי אוכלוסיות עולים גדולות. כיום מתקיימות במסגרתו תכניות דומות לאוכלוסיות ותיקות, וכן לקהילות לומדות בנות 10 משפחות הנפגשות מדי חודש. מעל 40 בתי ספר משתתפים בפרויקט ב-2002/03.

יוזמה נוספת שהוחל בפיתוחה היא רשת בתי ספר יהל"ם, שתקיף בתי ספר שיאמצו את רעיון הלימוד המשותף לילדים ולהורים ואת התרבות היהודית כערכים מרכזיים. קרן אבי חי היא התומכת העיקרית של יהל"ם.

כרשת השבוע:

תכנית לימודים לתלמידי חטיבות הביניים בחינוך

הממלכתי. התכנית חושפת תלמידים לנקודות מבט שונות הקשורות בפרשת השבוע, ומציגה בפניהם גם טקסטים הלקוחים מתוך "ארון הספרים היהודי" הקלאסי, תוך עיסוק בסוגיות רלוונטיות לחייהם. הפרויקט נפתח בשיתוף המנהלה לחינוך ירושלים (מנח"י), והתרחב לאזורים אחרים בארץ. כ-40 בתי ספר מלמדים את התכנית במהלך 2002/03. קרן אבי

חי תומכת כיום בהכשרת מורים בבתי ספר מחוץ לירושלים.

יוזמה נוספת שהוחל

בפיתוחה היא רשת בתי

ספר יהל"ם, שתקיף בתי

ספר שיאמצו את רעיון

הלימוד המשותף לילדים

ולהורים ואת התרבות

היהודית כערכים מרכזיים.

מבחר:

תכנית לימודים רב-תחומית בתרבות יהודית, המיועדת לחטיבות הביניים בחינוך הממלכתי. הפרויקט פותח בידי המרכז לטכנולוגיה חינוכית (מט"ח) בשיתוף משרד החינוך, ועם קרן אבי חי כמממן העיקרי, ומורכב משתי תכניות

שנתיות: "ישראל והעמים דרך סיפור יעקב ועשיו", ו"מחויבות חברתית דרך סיפור רות המואבייה". החומרים נתמכים בספרייה ובמאגר מידע למורים, הממוקמים על אתר אינטרנט מיוחד (<http://www.cet.ac.il/mivhar>). במהלך 2002/03 מועברת התכנית בכ-235 כיתות לימוד ברחבי הארץ. קרן אבי חי תומכת כיום בהכשרת המורים לתכנית וכן במאמצי השיווק שלה.

אלול:

מוסד לקידום לימוד משותף לדתיים ולחילוניים של טקסטים יהודיים קלאסיים ומודרניים כאחד. אלול, אחד החלוצים בתחום זה, מפעיל בירושלים תכנית בית-מדרש אינטנסיבית עבור קבוצת גרעין מובילה, ומאמן ומנחה 18 קהילות לומדות אחרות ברחבי הארץ. קרן אבי חי היא אחד התומכים הראשיים בפעילויות אלול.

מחקר ולימוד

כבעבר, קרן אבי חי ממשיכה לבסס את יוזמותיה הפילנתרופיות על מחקר ולימוד. מפעם לפעם אנו מזמינים מחקרי עומק, כדוגמת המחקר שפורסם בשנת 2000 על-ידי מרכז גוטמן ועסק ביהודים שבישראל. לעיתים קרובות יותר מערבת הקרן שותפים בבדיקה שנתית של רעיונות בעלי פוטנציאל מעניין, במטרה לקבוע אם הם ראויים לתמיכתה.

מענקי מחקר:

הקרן בוחנת את האפשרות לגבש תכניות חינוכיות מתאימות לעולים דוברי רוסית. אנו מקווים לדווח על כך בהרחבה בדו"ח השנתי הבא.

שונות

שבתונים:

תכנית שנתית לתמיכה באנשי מקצוע הקשורים בתחומי העניין של הקרן, שמטרתה לקדם את התפתחותם המקצועית והאישית. המועמדים מגישים תכנית שנתית למחקר ולעבודה, וקרן אבי חי מספקת מימון לשכר לימוד ולהוצאות מחיה. ועדה מטעם הקרן קיבלה בשלוש השנים האחרונות פניות ממועמדים רבים, ומתוכם בחרה בכל שנה ארבעה אנשי מקצוע שזכו למענק שבתון.

מכללת עלמא:

מרכז ללימודי תרבות עברית וזהות יהודית מודרנית בזיקה לתרבות כללית. תכניות עלמא כוללות מסלול אקדמי בשיתוף האוניברסיטה הפתוחה שבו לומדים למעלה מ-100 סטודנטים (לרבות 20 עולים ממדינות חבר העמים) וכן מגוון פעילויות תרבות לציבור הרחב. קרן אבי חי היא בין המממנים העיקריים של עלמא.

קרן אבי חי והתקשורת:

קרן אבי חי מתמידה במאמציה לעודד הפקות ושידורים של תכניות טלוויזיה חדשות בתחום התרבות היהודית. במהלך השנתיים האחרונות הזמינה הקרן מקבוצות נבחרות של יחידים וחברות העוסקים בקולנוע ובטלוויזיה הצעות להפקת תכנית טלוויזיה—סדרת דרמה, תיעוד, או תכנית אירוח. למרבה הצער התוצאות עד כה היו מאכזבות למדי ורק פרויקט אחד הוגדר כראוי להפקה. אף על פי כן הכוונה היא להמשיך בניסיון עד סוף שנת 2003 לפני שיוסקו מסקנות. עם זאת ניתן להצביע גם על הצלחות: הקרן תמכה בשתי תכניות טלוויזיה מצליחות ביותר: "החדר", שבמסגרתה משוחחים אישים ידועי שם על טקסטים ישראלים-יהודיים; ו"מישהו דיבר", תכנית אירוח לבני-נוער המטפלת בסוגיות ישראליות-יהודיות מנקודות מבט מגוונות.

סידור אבי חי:

סידור קריא וידידותי למשתמש, שפורסם בשני כרכים—לבית ולשבת—ונועד לישראלים בעלי רקע כלשהו או חסרי רקע בתכני הסידור או התפילה. עד כה יצאו ארבע מהדורות של הסידור, ונמכרו יותר מ-16,000 עותקים שלו.

בואו נפתור את זה יחד

www.tzavpius.org.il

פרויקטים בצפון אמריקה

2 0 0 2

יוסי פרגר, מנכ"ל אבי חי ארה"ב

יעדה המרכזי של קרן אבי חי בצפון אמריקה הוא לעודד יהודים להעמיק את מעורבותם בלימודי היהדות ובאורח חיים יהודי. בתשע השנים האחרונות ריכזנו לשם כך את עיקר מאמצינו בקידום צמיחתם של בתי ספר יהודיים יומיים (Jewish day schools), תוך שימת דגש מיוחד על תחום מחנות הקיץ והחינוך היהודי הלא פורמלי בקמפוסים האוניברסיטאיים. לאחרונה, כביטוי לאותו חלק בהצהרת השליחות שלנו המדבר על "מרכזיותה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי", פתחנו בפעילות חינוכית והסברתית נמרצת בנושא ישראל. תכניותינו מכוונות באופן טבעי לאוכלוסיות היעד הרגילות שלנו—תלמידי בתי ספר יהודיים יומיים, משתתפי מחנות קיץ וסטודנטים. לפירוש המילולי של שמה של הקרן—אבי חי—נוספה משמעות מיוחדת בתקופתנו, שעה שהחרדה והדאגה מפני מעשי הטרור וגילויי האנטישמיות המתרבים ברחבי העולם משיבות אותנו אל חיק המשפחה והאמונה. יעדה של קרן אבי חי הוא לאפשר לילדינו לשאוב משמעות ולפעול במסגרת התרבות, הערכים והמסורת העשירה שהועברו אלינו, ההורים, מדור לדור לאורך שלושת אלפי שנים.

בתי הספר היומיים

תכניות הקרן מבקשות להעלות את רמתם של בתי הספר היהודיים היומיים ולהרחיב את מעגל המשפחות הרושמות אליהם את ילדיהן. בה בעת, אנו ממשיכים להשקיע מאמצים בקידומו של עצם רעיון החינוך בבתי הספר היומיים, וזאת באמצעות דוחות, פרסומים ושותפויות עם גופי הסברה.

העלאת רמתם של בתי הספר היומיים

תכניות חדשות (2002)

תנאי חשוב ביותר להצלחתם של בתי הספר היומיים הוא איכותם של צוותי החינוך והניהול. בשנים קודמות החלה קרן אבי חי לממן תכניות של הכשרה מקצועית למנהלים בפועל ולמנהלים שבדרך, וכן שתי תכניות לגיוס מורים ולהכשרתם. בשנת 2002 הוספנו שתי תכניות חדשות למורים—תכנית למידה מרחוק (JSkyway) ותכנית ניסיונית שמטרתה להכשיר מורים מנוסים לשמש כמנחים אישיים למורים מתחילים. בהמשך הדו"ח, בחלק העוסק בפעילויות חינוך והסברה בנושא ישראל, תוכלו למצוא תכניות חדשות נוספות הקשורות בבתי הספר היומיים.

JSkyway:

אנשי חינוך מבתי ספר יומיים ברחבי צפון אמריקה אינם נהנים מהזדמנויות שוות להתפתחותם המקצועית. בעוד אלה המתגוררים בערים גדולות יכולים לבחור בין תכניות רבות ושונות, הרי שלרשותם של אלה היושבים בקהילות היהודיות הקטנות יותר עומדות אפשרויות ספורות בלבד, אם בכלל. למרבה השמחה, הטכנולוגיה המודרנית המאפשרת למידה מרחוק, מעשירה את ההזדמנויות להתפתחות מקצועית עבור מורים בקהילות מכל הגדלים. קרן אבי חי הצטרפה למימונו של JSkyway – פרויקט למידה מרחוק של ה-JFL (Jewish Family & Life), שנוסד בכספי קרן משפחת נאש. עד כה, לאורך שלוש שנות פעילותו, השתתפו 270 מורים בקורסים של JSkyway.

גישת JSkyway שונה מזו של קורסים אוניברסיטאיים רגילים (בלמידה מרחוק או בכיתה) בשלוש בחינות: (1) JSkyway מיישם מודל חברתי של למידה קוגניטיבית, במסגרתו מתפקד המורה בקורס כמנחה ולא כמרצה; (2) הקורסים של JSkyway משתמשים במטפורות ובטקסטים יהודיים – גם בלימוד נושאים פדגוגיים כלליים; (3) הקורסים של JSkyway קצרים יותר (שמונה שבועות בלבד) וגם מעשיים יותר מרוב הקורסים האקדמיים.

מענק קרן אבי חי לשנת 2002/03 ל-JSkyway נועד בעיקרו לעריכת מחקר שוק, לגיוס שותפים אקדמיים שיכירו בקורסים של התכנית, לבחינת הדרכים הטובות ביותר להתאמת הקורסים עבור קבוצות משתתפים גדולות בהרבה, ולחיפוש מקורות תמיכה נוספים. תוצאות המחקר היו חיוביות ביותר והצביעו על הצורך בקורסים מקוונים (on-line) לפיתוח מקצועי, ועל

מטרות ספציפיות לגיבושם של קורסים חדשים. התקדמות נאה נרשמה גם בכל הנוגע למשיכת שותפים אקדמיים לתכנית, וכן בהתאמת הקורסים לקבוצות גדולות. עם זאת, עדיין לא נמצא מימון משמעותי נוסף ליוזמה זו.

בשנת 2003/04, בנוסף לשבעה קורסים שהיא מציעה, תשתמש JFL בניסיון השנה האחרונה כדי להכין מתווה לפרויקט ארוך טווח עבור JSkyway, וכדי לפתח שלושה קורסים חדשים.

הנחיה אישית עבור מורים חדשים:

מצוקת המחסור במורים היא בעיה קבועה ומוכרת במערכת החינוך הציבורית והפרטית בארה"ב, כולל בתי הספר היומיים היהודיים. הבעיה קשה עוד יותר בכל הנוגע ללימודי היהדות, לפחות מחוץ למסגרות החינוך החרדי,

כיוון שלרשות בתי הספר עומד מאגר קטן בהרבה של מורים פוטנציאליים. עד כה כוונה עיקר תשומת הלב הציבורית לצורך בגיוס והכשרה של מורים חדשים, אך במקביל ישנו צורך דוחק לא פחות להבטיח שהמורים החדשים אכן ישתלבו ביעילות במשרותיהם החדשות. אף שאין נתונים מדויקים בנושא שחיקת המורים, הרי שקצב התחלופה המהיר שלהם מוכר כבעיה גדולה גם בבתי הספר היומיים היהודיים. כבר הוכח במערכת החינוך הציבורית בארה"ב כי הנחיה אישית היא המנגנון היעיל ביותר להקלה על תהליך שחיקתם של מורים חדשים. הנחיה אישית מסייעת למורה החדש לפתח ולשכלל מיומנויות מעשיות בניהול כיתה, בתכנון השיעורים ובהוראה עצמה, וכן היא מספקת לו תמיכה רגשית בזמן שהוא מסתגל לתרבות בית הספר החדש שלו. עבור המנחים עצמם (בדרך כלל מורים ותיקים), ההזדמנות לאמן עמיתים זוטרים היא בגדר אתגר מקצועי ואמצעי התקדמות

כבר הוכח במערכת החינוך הציבורית בארה"ב כי הנחיה אישית היא המנגנון היעיל ביותר להקלה על תהליך שחיקתם של מורים חדשים.

הלימוד, אנו עומדים על כך שבועדות הבחירות אותם מטעם בתי הספר ישתתפו מורים ומנהלים ולא רק ספרנים. מתחילת התכנית ב-1999, השתתפו בה 155 תיכונים.

BabagaNewz:

ירחון שהוא מדריך למורים, אתר אינטרנט, ומועדון ספרים, המתמקד בערכים יהודיים ונועד להעשיר את תכניות הלימודים לתלמידי כיתות ד'-ז' בבתי הספר היומיים ובמסגרות החינוך המשלים (לתלמידים שאינם לומדים בבתי ספר יהודיים). ב-2002/03—שנתו השנייה של BabagaNewz—הופץ העיתון בין יותר מ-27,000 תלמידים ביותר מ-800 בתי ספר שנרשמו כמנויים. קרן אבי חי יזמה ומממנת פרויקט זה ומוציאה אותו לאור בשיתוף עם Jewish Family & Life. BabagaNewz מבקש להעניק חינוך והשראה יהודית לתלמידים באמצעות התבוננות בחיים המודרניים מנקודת מבט יהודית—דרך עיסוק באירועי השעה, באישים מרתקים, במדינת ישראל, במדע ועוד. לדוגמה, בין הנושאים הבולטים שעלו השנה היו ראיון עם שופט בית המשפט העליון האמריקני סטיבן בראיינר, שבו תיאר את הטקסטים היהודיים המשפיעים על חשיבתו; שיחה עם דובר הבית הלבן לשעבר, ארי פליישר, שהשתמש בדוגמאות מעבודתו כדי להמחיש את האופן שבו יכולה המלה המדוברת לעזור לאנשים או לפגוע בהם; סיקור מיוחד בנושא טקסי בר ובת מצווה בצל הטרור באמריקה ובישראל; ומבט על הילוכים חוזרים בשעת המשחק כדוגמה להגיונות בספורט.

סקר שני מתבצע עתה בקרב מורים ותלמידים, ובאמצעותו אנו מבקשים לבחון כיצד מתקבל BabagaNewz בכיתות הלימוד, ובאיזה אופן משתמשים בו. ידוע לנו שמורים משתמשים במערכי

שאינו כרוך במעבר לניהול.

אנו מקווים שבתי הספר היומיים היהודיים יתחילו אף הם להקצות מזמנם של המורים הוותיקים לשם הנחיית חברי הסגל החדשים.

במטרה לעודד ולאפשר תהליך זה, גייסנו את מרכז המורים החדש (NTC) של אוניברסיטת קליפורניה בסנטה קרוז (שהכשיר כבר אלפי מנחים אישיים מאז 1988) לצורך גיבוש תכנית ייעודית עבור בתי ספר יומיים. בסקר שערך ה-NTC בשנת 2000 נמצא כי מעל 90% מן המורים החדשים שעברו הנחיה אישית ב-1992 עדיין עסקו בחינוך (כלומר כעבור שמונה שנים). NTC יעבוד תחילה עם חמישה עד שבעה בתי ספר יומיים יהודיים באזור ניו יורק רבתי, ויכשיר בסך הכול עד 20 מנחים אישיים. מכיוון שכל מנחה יעבוד עם שניים-שלושה מורים חדשים בבית הספר שלו, הפרויקט הניסיוני הזה בסופו של דבר יקל על השתלבותם במערכת של בין 40 עד 60 מורים חדשים. קרן אבי חי מכסה את הוצאותיו של NTC, בעוד בתי הספר נושאים באחריות להוצאותיהם שלהם, כולל תשלום למנחים עצמם ו/או למורים מחליפים. בכפוף להצלחת שלב ראשון זה, תשקול קרן אבי חי להרחיב את התכנית לבתי ספר נוספים.

תכניות מתמשכות

(שדווח עליהן בדו"ח אבי חי 2001-2002)

תכנית מדף הספרים לבתי ספר תיכונים יהודיים של קרן אבי חי:

זו השנה הרביעית מעניקה התכנית 5,000 דולר (מדי שנה) לתיכונים יהודיים העומדים בקריטריונים מסוימים, לשם רכישת ספרים, חומרים אור קוליים ותוכנות מחשב עבור ספריותיהם. לפחות מחצית הסכום חייבת לשמש לרכישת חומרים יהודיים. כדי להבטיח שחומרים חדשים אלה ישתלבו בתכניות

TFA (Teach for America) בשיתוף עם עדה – ארגון ללא כוונות רווח אשר הוקם במטרה לקדם את האורתודוקסיה המודרנית. TFA מגייס מדי שנה כ-1,500 בוגרי מכללות חדשים לשתי שנות הוראה בבתי ספר ציבוריים, המשרתים קהילות מעוטות יכולת ברחבי ארצות הברית. באופן דומה מבקש ה-JTC לגייס בוגרי מכללות צעירים שיתחייבו לעסוק בהוראת

היהדות במשך שנה או שנתיים בבתי ספר יומיים, לפני שימשיכו בקידום הקריירה שלהם. אנו מקווים שלפחות חלק ממשותפי עדה יעדיפו להמשיך את התקדמותם המקצועית בתחום החינוך היהודי.

הגיוס לתכנית עדה החל בספטמבר 2002 והתגלה כבעייתי מכפי שהוערך בתחילה. הסתבר כי רק למעטים מתלמידי המכללות יש ידע מספק בתכנים יהודיים,

ואלה נוטים להסתייג מדרישתם של בתי הספר להתחייב לשתי שנות הוראה.

שיפור הרמה בבתי ספר לילדי מהגרים יהודים שבעיר ניו יורק:

בעקבות ההגירה מברית המועצות, שהחלה בשנות ה-70, קמה קבוצה של בתי ספר יומיים חדשים אשר שמו להם למטרה לספק חינוך והשאה יהודיים לילדי המהגרים. כיום נרשמים לבתי ספר אלה בעיקר תלמידים ממשפחות בוכריות (מן הרפובליקות המרכז אסיאתיות של ברית המועצות לשעבר). בתי הספר פועלים במגבלות תקציב קשות כיוון שההורים אינם מסוגלים בדרך כלל לשלם את שכר הלימוד שנע בין אלף לאלפיים דולר לשנה. הקשיים הכלכליים מגבילים את יכולתם של בתי הספר לעמוד ביעדי החינוך היהודי שלהם, וגם מונעים מהם לספק תכניות איכותיות ללימודים כלליים. כתוצאה מכך, שיעור קטן בלבד ממשפחות המהגרים רושמות את ילדיהן לבתי הספר היומיים (אין בנמצא נתונים מדויקים בנושא). רוב

שיעור הזמינים ברשת, ובייחוד באלה העוסקים בענייני השעה (נרשמו אלפי הורדות של מערכי שיעור בעניין אסון מעבורת החלל קולומביה והמלחמה בעיראק). הצלחת היוזמה תימדד בסופו של דבר לא רק על פי מספר המנויים וההכנסות, אלא במידת ההשפעה שתהיה ל-BabagaNewz על אופן חשיבתם של יהודים צעירים ברחבי היבשת.

פיתוח יעדים להישגים בלימודי היהדות בבתי ספר יומיים:

הרמה והקצב של לימודי היהדות שונים במידה ניכרת בין בתי הספר היומיים, בין היתר משום שלא הוגדרו יעדים להישגים בלימודי היהדות. זהו מחדל בולט כאשר מדובר בבתי ספר שבהם היעדים הרצויים בתחומים כגון מתמטיקה, מדעים וקריאה דווקא

מוגדרים בבירור. קרן אבי חי החליטה לתמוך במאמציו של ד"ר סטיבן בראון (ממרכז מלטון לחקר החינוך היהודי בסמינר התיאולוגי היהודי, JTS) לארגן קבוצה של אנשי חינוך מבתי ספר קהילתיים, רפורמיים, וכאלה המשתייכים לרשת סולומון שכטר, אשר תפתח יעדים שיש להשיגם בלימודי היהדות במסגרת בתי הספר הללו. בשלב הראשון יגובשו סטנדרטים עבור לימודי תנ"ך בתהליך מחזורי שבו ישתתפו ועדת היגוי, קבוצת ניסוי ו-10 בתי ספר שיספקו משוב. לאחר מכן תתבקש קבוצה ניסיונית של בתי הספר לחבר תכניות פעולה ליישום הסטנדרטים. איכותן של תכניות הפעולה הללו תצביע על מידת הצלחתה של התכנית ותשפיע על ההחלטה אם להרחיבה גם לתחומי לימוד אחרים.

עדה (EDA) – צוותי מורים יהודיים (JTC):

בניסיון לענות על הצורך הדחוף במורים ללימודי היהדות בבתי ספר יומיים בקהילות קטנות, החליטה קרן אבי חי לפעול להקמת תכנית על פי המודל של

גיבוש יעדיהם מבחינה יהודית ויישום תכניות הנותנות ביטוי ליעדים הללו.

נט"ע – תכנית ללימודי שפה וספרות עברית בבתי ספר תיכוניים יהודיים :

כפי שהוזכר לעיל, בבתי הספר היומיים אין סטנדרטים להישגים בתחום לימודי היהדות, דבר הגורם להבדלים דרמטיים בתוצאות החינוכיות, במיוחד בתחום לימודי השפה העברית. קרן אבי חי מממנת ניסיון של הילה קובלינר ושל עמיתיה באוניברסיטה העברית, בשיתוף עם ההיברו קולג' בבוסטון, לפתח תכנית ללימודי שפה וספרות עברית עבור כיתות ז' עד י"ב בבתי ספר יומיים, הנקראת נט"ע (נוער לטובת העברית). הכשרת מורים היא מרכיב מפתח בפרויקט. בשנת 2002/03 – שנתה השנייה של נט"ע – מופעלת תכנית זו ב-13 בתי ספר ומקיפה 3,600 תלמידים. עד כה נראה כי תכנית הלימודים והכשרת המורים עוררו התלהבות ושיפרו את איכות הלמידה. אנו פועלים להעסקת חוקר שיבחן לאורך זמן את הישגיהם של התלמידים המשתמשים בתכנית הלימודים של נט"ע.

תכנית פרדס למחנכים:

בניסיון להכין מורים שיראו את עתידם המקצועי בבתי ספר יומיים יהודיים, בייחוד בשכבות הגבוהות של בתי הספר הקהילתיים, הקים מכון פרדס ללימודי היהדות את תכנית פרדס למחנכים. הלימודים בתכנית זו נמשכים שנתיים וכוללים לימודי היהדות במכון פרדס בירושלים, תואר מוסמך בחינוך יהודי מטעם בית הספר ללימודי חו"ל באוניברסיטה העברית, לימודי עברית באולפן והוראה מונחית בצפון אמריקה. 12 הבוגרים הראשונים התחייבו ללמד במשך שלוש שנים לפחות בבתי ספר יומיים בצפון אמריקה, והחלו בכך בספטמבר 2002. המחזור השני סיים את התכנית ביוני 2003.

התלמידים המהגרים הלומדים בבתי הספר היומיים היהודיים רשומים באזור ניו יורק – כ-3,500 ילדים ב-25 בתי ספר לערך. בשנים האחרונות נסגרו כמה בתי ספר יומיים כתוצאה מקשיים כלכליים וירידה במספר הנרשמים.

קרן אבי חי גייסה לעזרתה את הרב יואל קרמר – שעשה לו שם כמנהל בית ספר יומי וכמדריך מורים – כדי שייסע לנו לגבש תכנית שתענה על הצרכים המיוחדים של תחום זה. תשעה בתי ספר קיבלו מענקים ב-2002/03 כדי שיוכלו לשדרג את מתקניהם (מעבדות ומגרשי משחקים, למשל), להעלות את רמת ההוראה, לשפר את מרכיבי החינוך המשלים וההדרכה, ולהרחיב את פעילויות השיווק שלהם. לאחרונה הגענו למסקנה כי יש לתת עדיפות עליונה לשיפור הישגיהם של התלמידים גם בתחום הלימודים הכלליים.

תכנית מענקים לחיזוק המחויבות ליום השבת בתיכוניים יהודיים:

ב-1999 החלה קרן אבי חי לגבש יוזמת מענקים שנועדה לעודד "שבתונים" – כנסי סגל המתקיימים במהלך השבת – ופעילויות נלוות בתיכוניים קהילתיים ובתיכוניים של רשת סולומון שכטר. אנו מקווים לעזור לבתי הספר לקדם את שמירת השבת ואת המחויבות ליהדות. תכניתנו כוללת מענקים שנתיים ל"שבתונים" בבתי ספר מסוימים, מימון שבתונים ארציים במסגרת איגוד התיכוניים היהודיים של צפון אמריקה (NAAJHS), ומאמצים ראשוניים להכשיר אנשי חינוך חווייתי בבתי הספר. מטרתנו היא כי בסופו של דבר בתי הספר יראו בשבתונים ובחינוך חווייתי מכל הסוגים, חלק בלתי נפרד מתכניות החינוך שלהם.

בתי ספר יומיים יהודיים למאה ה-21:

תכנית של ההיברו-יוניון קולג', המבקשת לחזק את המרכיבים היהודיים בבתי ספר יומיים רפורמיים וקהילתיים. התכנית מצויה כעת בשלב השני שלה, ומתבצעת בשמונה בתי ספר הנמצאים בתהליך של

הכשרת מנהלים – אוניברסיטת הרווארד:

במהלך שש השנים האחרונות מימנה קרן אבי חי את השתתפותם של כ-150 מנהלים ומנהלים שבדרך באחת מהשתלמויות הקיץ המוצעות על ידי המרכז למנהלים באוניברסיטת הרווארד. בשלוש השנים האחרונות מימנה הקרן גם כנס המשך שנועד במיוחד לבוגרי ההשתלמויות, העובדים כיום במסגרת צוותי הניהול של בתי ספר יומיים. ב-2002 הזמנו גם בוגרים מתכניות אחרות להכשרת מנהלים, אף הן במימון הקרן, ובסך הכול משכנו 125 מנהלים חינוכיים להרצאות שעסקו בהערכת מורים ובחינוך והסברה בנושא ישראל.

הכשרת מנהלים – הסמינר התיאולוגי היהודי (JTS)

מחזור שלישי בהשתתפות 16 עמיתים

נוטל כעת חלק בתכנית בת 15 חודשים המכשירה מנהלים חינוכיים שיובילו את בתי הספר היומיים הלא אורתודוקסיים, שמספרם הולך וגדל. התכנית כוללת קורסים בני ארבעה שבועות הנערכים בשני קיצים עוקבים, לצד כנסים קצרים הנערכים במהלך השנה. מבין 27 בוגרי שני המחזורים הראשונים, 24 מנהלים כיום בתי ספר.

הכשרת מנהלים – מרכז לוקשטיין

בשלוש השנים האחרונות מימנה קרן אבי חי באופן חלקי את השתתפותם של יותר מ-70 מנהלים ומנהלים שבדרך של בתי ספר יומיים בצפון אמריקה, בסמינר הכשרה בן 16 יום. הסמינר נערך בקיץ מטעם מרכז לוקשטיין באוניברסיטת בר-אילן.

הכשרת מנהלים – אוניברסיטת ישיבה

המחזור השני של 10 עמיתים משתתף כיום בתכנית הכשרה שנבנתה על פי המודל של תכנית JTS, הנתמכת על ידי קרן אבי חי. במחזור הראשון השתתפו בעיקר מורים בעלי שאיפות ניהוליות, ולא אנשי ניהול מנוסים, שביקשו להכין עצמם לעמוד בראש בתי ספר. מבין 12 בוגרי התכנית, שניים מנהלים כיום בתי ספר, שישה משמשים כסגני מנהלים, ואחד מתאם את תחום לימודי היהדות. שלושת הבוגרים האחרים הם מורים, חלקם בעלי סמכויות ניהוליות.

תכנית הלימודים של תל עמ:

מרכז ברונפמן לחינוך יהודי במונטריאול בנה תכנית לימודים אינטגרטיבית ללימודי היהדות עבור כיתות א', המיושמת כיום ב-265 בתי ספר יומיים

ברחבי העולם, השייכים לכל זרמי היהדות. קרן אבי חי תומכת בניסיון לפתח יחידות דומות לכיתות ב' ו-ג'. יחידות הלימוד לכיתות ב' נבחנות במהלך שנת הלימודים 2002/03 על קבוצה נבחרת של בתי ספר.

מרכז משאבים וירטואלי במרכז לוקשטיין באוניברסיטת בר-אילן:

מתוך הכרה ביכולתו של האינטרנט לחבר בין אנשי חינוך ולהפיץ מידע, מממנת קרן אבי חי את מרכז המשאבים הווירטואלי של מרכז לוקשטיין באוניברסיטת בר-אילן. המענק שלנו תומך חלקית בפורום האינטראקטיבי לאנשי חינוך, הכולל רשימות תפוצה, ועידות מקוונות, תמיכה טכנית, ותכונות נוספות. מידע על תכנון של מרכז המשאבים הווירטואלי ניתן למצוא בכתובת www.lookstein.org.

הרחבת מעגל המשפחות הרושמות את ילדיהן לבתי הספר היומיים

תכניות מתמשכות

תכנית שוברי התשלום של קרן אבי חי:

כדי לבחון עד כמה תשפיע תכנית שוברי תשלום עבור שכר לימוד על מספר הנרשמים לבתי ספר יומיים (במטרה להשיג בסופו של דבר את תמיכת הקהילה היהודית בשוברי תשלום ממשלתיים), יזמה קרן אבי חי תכנית שוברי תשלום כזו באביב 1997 באטלנטה ובקליבלנד. בספטמבר 1997 ו-1998 הציעה הקרן שוברי תשלום לאלה מן התלמידים שנרשמו לכיתות ב' עד ח' בבתי ספר ציבוריים או פרטיים, אשר בחרו לעבור ללמוד באחד מבתי הספר היומיים באזור מגוריהם. שוברי התשלום היו בסך 12,000 דולר וכיסו ארבע שנות לימוד (3,000 דולר לשנה). תוך שנתיים גייסנו 213 תלמידים (151 באטלנטה ו-62 בקליבלנד). אנו עורכים מחקר מתמשך לבדיקת מידת ההתמדה של התלמידים בבתי הספר היומיים, ולבחינת מידת המעורבות של משפחותיהם בקהילה היהודית.

תכנית הלוואות לבנייה:

קרן אבי חי הקצתה 50 מיליון דולר למתן הלוואות ללא ריבית עבור בנייה ושיפוצים בבתי ספר יומיים. להקמת מבנה חדש ניתנת הלוואה בסך מיליון דולר, וכמחצית מזה לשיפוץ מבנה קיים. קבלת ההלוואה מותנית בהצגת כתב ערבות הולם ממוסד פיננסי מוכר. החזר ההלוואה מתבצע ב-20 תשלומים רבעוניים, שתחילתם חצי שנה לאחר קבלת ההלוואה. נכון לסוף שנת 2002 נתנה קרן אבי חי 45 הלוואות בסכום כולל של 35.7 מיליון דולר.

חלוצות לבתי ספר יומיים לילדי מהגרים במיאמי:

ככלל, קרן אבי חי רואה עצמה כאחראית לפיתוח אסטרטגיות ופעולות ארוכות טווח, ולא כמי שעוסקת ב"כיבוי שריפות". עם זאת, כשהתברר כי משפחות יהודיות שהיגרו עקב הידרדרות המצב הכלכלי והחברתי מאמריקה הלטינית אל דרום פלורידה לא היו מסוגלות לשלם את שכר הלימוד בבתי ספר יומיים עבור ילדיהן, הצענו למוסדות החינוך המקומיים להתחלק שווה בשווה בהשקעה של עד 1.5 מיליון דולר שתתפרש על פני שלוש שנים, במטרה לתמוך בחינוך יהודי עבור הילדים הללו. סכומים אלה מספיקים למימון שלוש שנות לימודים עבור 150 ילדים, ולאספקת שירותים חינוכיים נחוצים (כגון מבדקי יכולת ושיעורי אנגלית כשפה שנייה). בשנת הלימודים 2002/03 נרשמו באמצעות התכנית הזו 82 תלמידים לבתי ספר יומיים במיאמי.

מסלולי מכינה ללימודי היהדות בבתי ספר תיכוניים:

זו השנה השביעית שהתכנית מספקת מימון (המחושב לפי מספר התלמידים), לתיכוניים יהודיים אליהם נרשמו תלמידים שזכו להשכלה יהודית מצומצמת בחינוך היסודי. תלמידים אלה משתתפים במכינה נפרדת ללימודי היהדות, שם מסייעים להם להדביק את הפער שבנים לבין חבריהם. מחקר שנערך עבור קרן אבי חי על ידי ד"ר מרווין שיק, מאשר את ערכם של הלימודים בבתי הספר היהודיים היומיים ושל המכינה עבור התלמידים המשתתפים במסלול זה.

ספרייה יהודית לתלמידים במסלולי המכינה:

כל תלמיד המשתתף במכינה הממומנת בידי קרן אבי חי, מקבל במתנה ספרייה יהודית קטנה המכילה אחד עשר טקסטים ראשוניים ומשניים ביהדות.

מענקים וסיוע לפעולות שיווק לבתי ספר

תיכונים חדשים:

תיכונים יהודיים חדשים זכאים למימון ולערכות פרסום הניתנות להתאמה, כדי שיוכלו לשפר את יכולתם לשווק את עצמם ולגייס תלמידים חדשים. לצורך התכנית, תיכון נחשב לבית ספר "חדש" משעה שהחל להעסיק את צוות הניהול הראשון שלו (אפילו לפני פתיחת הלימודים) ועד לסיום לימודיו של המחזור הראשון.

מלטון Mini-School להורים לילדים בגילאי גן:

כדי לשכנע הורים לשלוח את ילדיהם לבתי ספר יומיים יהודיים, צריכה הקהילה לאפשר להם להעריך את החינוך היהודי שילדיהם יקבלו שם. לתכלית זו הציעה קרן אבי חי ל-Mini-Schools

של פלורנס מלטון לבנות עבור הורים של ילדי גן גרסה מיוחדת של תכנית הלימודים הדו-שנתית שלהם. זאת, בתקווה שהורים אשר בעצמם חווים ומשתתפים בחינוך יהודי למבוגרים, יבחרו בו גם עבור ילדיהם.

השנה הראשונה של תכנית מלטון מתנהלת היום בפורטלנד, בבוקה-ראטון ובסנט-לואיס, בהשתתפות 85 איש.

חינוך והסברה בנושא ישראל

מרכזיותה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי היא אחד הערכים הבסיסיים של קרן אבי חי. כל בתי הספר שזוכים למימון מהקרן מסכימים לכלול בחומרי הפרסום שלהם את ההצהרה הבאה, כחלק מיעדיהם החינוכיים:

הקמתה של מדינת ישראל היא אחד האירועים המשמעותיים ביותר בהיסטוריה היהודית.

בהכירנו בחשיבות המדינה ומוסדותיה הלאומיים, אנו מבקשים להחזיר בתלמידנו תחושה של קשר למדינת ישראל ולאזרחיה, ואחריות לרווחתה.

מחויבותנו לפרויקטים הקשורים בשפה העברית (דוגמת תל עם ונט"ע, שנזכרו לעיל), ולהגברת יעילותם של המדריכים הישראליים במחנות הקיץ בצפון אמריקה (בשיתוף עם הסוכנות היהודית, כאמור להלן), נובעת בין השאר מאמונתנו בחשיבותה הגדולה של ישראל. לאחרונה, בתגובה לאווירה האנטי ישראלית בקמפוסים האוניברסיטאיים בצפון אמריקה, פיתחנו שתי תכניות הסברה ותכנית שלישית שמטרתה לעודד מורים בבתי ספר יהודיים יומיים לכלול בשיעוריהם חומר רב יותר בנוגע לישראל.

מימון של פעילויות הסברה ביוזמת סטודנטים באמצעות ארגון ה'ל':

יותר מ-20 ארגונים ללא כוונות רווח מקדישים משאבים לשיפור תדמיתה של ישראל בקמפוסים של מכללות. פדרציות, קרנות ונדבנים יחידים, מממנים את המאמצים הללו, ואף מריצים תכניות חדשניות משל עצמם. תרומתה של קרן אבי חי לפסיפס הזה מתבטאת בחלוקת מלגות בנות 2,500 עד 7,500 דולר, באמצעות ארגון ה'ל', לפעילויות הסברה הנעשות ביוזמת סטודנטים.

כזכור, תנועות הסטודנטים בשנות הששים והשבעים במאה הקודמת הונעו בידי הסטודנטים עצמם ולא בידי מקצוענים (זכורה לטוב הפעילות המוצלחת למען יהודי ברית המועצות). בהתבסס על כך אנו סוברים כי באמצעות עידודם של סטודנטים מוכשרים נוכל לזהות ביניהם את אלה שיהיו ראויים לתמיכה גדולה יותר מטעם הקהילה, וגם מודלים לתכניות שניתן

והתקשורת במהלך שנתם האחרונה בתיכון.

מענקים ליום העצמאות:

חגיגות יום העצמאות של ישראל בבתי הספר היומיים מהוות אחד מהשיאים בפעילות השנתית. בשנה האחרונה התרשמנו כי עלול להיווצר מצב בו בגלל אירועי הטרור הנוראים בישראל תקטן המוטיבציה לקיים את החגיגות. אנו החלטנו כי לא זו הדרך. אנו בדעה שבעתות מצוקה אלו יש חשיבות יתרה לחגוג—בריש גלי ובשמחה—את המשמעות של מדינה ריבונית, עצמאית, במולדת המובטחת. כדי לעודד ולאפשר חגיגות אלו, אישרנו מענקים מיוחדים של 1,000 דולר לכ-150 בתי ספר תיכוניים הנהנים מתכניות אחרות שלנו.

מחנות קיץ

חבר הנאמנים של קרן אבי חי דן בהיקף פעילותה והגיע למסקנה כי מחנות הקיץ הם תחום חשוב הראוי להשקעה משמעותית. המחנות מספקים אווירה יהודית מקפת ובכך תורמים רבות לקידומה של ההתעניינות וההתלהבות מאוריינות יהודית ומאורח החיים היהודי—בייחוד עבור רובו הגדול של הנוער היהודי בארצות הברית, שלעולם לא ילמד בבתי ספר יומיים. גם הלומדים בבתי הספר היומיים עשויים להפיק תועלת ממחנות הקיץ, שכן ההתנסות החינוכית במחנה מעשרה את הלימודים הפורמליים בבית הספר. מאחר שאיש מעובדי קרן אבי חי ונאמניה אינו מומחה בתחום מחנות הקיץ, הזמנו עבודת מחקר שנעשתה בהנחייתם של ד"ר לן סאקס וד"ר איימי סילז מאוניברסיטת ברנדייס. צוות החוקרים ביקר במדגם מייצג של 18 מחנות יהודיים ובשני מחנות נוצריים בשלושה אזורים בארצות הברית, ובנה בסיס נתונים לגבי המחנות היהודיים. קרן אבי חי פרסמה את תמצית דו"ח המחקר, שכותרתו:

Limmud by the Lake: Fulfilling the Educational

יהיה להרחיב לקמפוסים נוספים.

במסגרת תכנית זו של קרן אבי חי העניק ארגון הלל במהלך שנת הלימודים 2002/03 מלגות ל-25 פרויקטים של סטודנטים. בין הפרויקטים אפשר למנות עיתונים בעלי נטייה ישראלית, תכניות להכשרת אנשי הסברה, פעילויות שיווק ושימוש בצלחת לוויין לקליטת הטלוויזיה הישראלית במכללות אמריקניות.

לימודי ישראל עבור מורים בבתי ספר יומיים:

פרופסור קנת' סטיין, מנהל המכון ללימודי ישראל בת זמננו באוניברסיטת אָמורי, העביר בשנת 2000 וב-2002 סדנאות בנות שישה ימים שעסקו בדרכי ההוראה של ההיסטוריה, הפוליטיקה והתרבות הישראלית. הסדנאות התקיימו בבתי ספר יומיים, קהילתיים וציבוריים באטלנטה, בהשתתפות מורים בכיתות גן חובה עד י"ב. קרן אבי חי הסכימה לממן מחצית מעלותה של סדנה כזו באטלנטה ב-2003, ואת מלוא עלותה של סדנה מקבילה באזור ניו יורק, המיועדת למורים בבתי ספר יומיים.

ניו יורק ג'ואיש וויק, Write On for Israel

גרי רוזנבלט, מו"ל השבועון היהודי ג'ואיש וויק, פנה לקרן אבי חי בהצעה להקים תכנית ניסיונית שתכשיר מחזור של תלמידי תיכון בכיתות י"א ואחר כך בכיתות י"ב, להסברת העמדה הישראלית בקמפוסים. הכשרת התלמידים בעודם בתיכון תאפשר לנו להכניס כראוי למאבקי דעות במכללות.

לתכנית התקבלו 29 מבין 120 מועמדים, והיא כוללת: (1) שבעה סמינרים הנערכים בימי א' (בשנה הראשונה) המוקדשים ללימוד ההיסטוריה היהודית והישראלית, לבירור עובדות ולהפרכת מיתוסים בנוגע לסכסוך הנוכחי, לבחינת שיטות התמודדות עם הטיות עיתונאיות ולדרכים להצגת הטיעון הישראלי בפני התקשורת; (2) משלחת בת 10 ימים לישראל, בחודש יוני; (3) הנחיה אישית והתמחות בתחומי העיתונאות

הקדמה למחנות קיץ יהודיים: צא ולמד

הדו"ח שחובר באוניברסיטת ברנדייס הדגיש את העובדה שמחנות הקיץ הם גופים הירארכיים, שיעדיהם, צביונם וגישתם הכללית נקבעים בידי מנהליהם. כפועל יוצא מכך, שום ניסיון לחזק את האווירה היהודית במחנות לא יצלח בלא תמיכתם של מנהלי המחנות – שאינם ניחנים בהכרח בידע מעמיק ביהדות או במחויבות יהודית עזה. קרן אבי חי מקווה למצוא שותפים לפיתוח וליישום תכנית שתחזק את ידיעותיהם של מנהלי המחנות בתחום היהדות שתחשוף אותם להשראה יהודית. בינתיים אישרנו תכנית מצומצמת דרך FJC המעניקה החזרי שכר לימוד למנהלי מחנות ולסגני מנהלים אשר משתתפים בקורסים ללימודי היהדות.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל (JAFI):

במהלך 2002 הציבה הסוכנות היהודית 1,300 ישראלים כמדריכים במחנות קיץ בצפון אמריקה. לרובם היתה זו שנת הדרכה ראשונה, ומרביתם אינם צפויים לשוב לשנה נוספת כמדריכים במחנות. עובדה זו מצערת למדי, כיוון שחלק גדול מן הקיץ הראשון עובר על המדריכים בהסתגלותם לנומרות התרבותיות של המשתתפים האמריקנים במחנות. עידוד המדריכים הישראליים לחזור לשנה שנייה, בה הם יהיו בלי ספק יעילים יותר, יאפשר למחנות לנצל אותם טוב יותר לשם קידום ישראל והציונות.

קרן אבי חי הסכימה לממן תכנית ניסיונית המציעה תוספת שכר בת 1,000 דולר למדריכים ישראלים ב-14 מחנות, שיחזרו להדריך פעם שנייה ב-2003, ובתנאי שישתתפו בקורס הכשרה אינטנסיבי בישראל אשר ישפר את תפקודם במחנה. מטרתנו היא להכפיל את מספר המדריכים הישראליים החוזרים למחנות הללו. המימון שאנו מעניקים לסוכנות תומך גם

Potential of Jewish Summer Camps (לימוד על שפת האגם: מימוש הפוטנציאל החינוכי של מחנות הקיץ היהודיים). הדו"ח המלא יתפרסם השנה על ידי ה-University Press of New England.

המחקר, המצטיין בניתוחו האיכותי והמשמעותי, מעלה את הנתונים הבאים: 82,000 ילדים יהודיים השתתפו בסך הכול ב-191 מחנות קיץ פרטיים או ללא כוונות

רווח במהלך קיץ 2000. רוב המחנות היו בתפוסה מלאה או כמעט מלאה (נתונים אלה לוקים בייצוג חסר של המחנות האורתודוקסיים, ובפרט אלה החרדיים, שחלקם היו קשים לאיתור או בחרו שלא לשתף פעולה עם עורכי המחקר). מחנות אלה מעסיקים 18,000 אנשי סגל יהודיים במהלך הקיץ. על בסיס מחקר זה פיתחה קרן אבי חי שלוש תכניות חדשות למחנות קיץ, וכן

המשיכה בהפעלתה של יוזמה קיימת. השאיפה היא להרחיב עם הזמן באופן משמעותי את החלק הזה בסדר היום של קרן אבי חי.

תכניות חדשות

הקדמה למחנות קיץ יהודיים (FJC) – תכנית עמיתית קורנרסטון:

המדריכים ממלאים תפקיד מפתח בהתפתחות היהודית של משתתפים במחנה. לרוע המזל, יש מחסור חמור במדריכים בעלי רקע יהודי מעמיק. מתוך הכרה בכך שהמדריכים היעילים ביותר הם מי שכבר צברו שתי שנות ניסיון, מאפשרת קרן אבי חי לקרן למחנות קיץ יהודיים לשלם תוספת שכר בת 750 דולר לכל מדריך החוזר להדריך בשנה שלישית באחד מבין 19 מחנות שנבחרו על בסיס תחרותי. תוספת השכר מותנית בכך שכל מדריך (1) יעמוד בקריטריונים מסוימים של מעורבות יהודית, ו- (2) ישתתף בתכנית הכשרה מיוחדת באביב 2003.

תכניות מתמשכות

עמיתי אבי חי:

בשנת 1997 יזמה קרן אבי חי, בשיתוף עם הלל, תכנית לחינוך יהודי באזור וושינגטון רבתי עבור סטודנטים מארבעה קמפוסים מקומיים. במסגרת התכנית משתתפים הסטודנטים בשיעורים שבועיים ובסיום לימודי לישראל.

יוזמת לימודי היהדות (JLI) עבור קמפוסים בצפון אמריקה:

מדובר בשותפות בין האיחוד האורתודוקסי, הלל והפורום הדתי-ציוני, שהציבה עד כה זוגות נשואים של אנשי חינוך בשלושה קמפוסים (ברנדייס, ייל והאוניברסיטה של קליפורניה בלוס אנג'לס). הזוגות אמורים לספק תמיכה דתית לסטודנטים אורתודוקסיים, כמו גם תכניות חינוכיות עבור כלל הקהילה היהודית בקמפוס. קרן אבי חי מממנת את הזוג בלוס אנג'לס למשך שנתיים.

תכנית נתיבות:

נתיבות היא תכנית הכשרה בחינוך יהודי ומנהיגות מטעם ארגון הלל באוניברסיטת הרווארד, המגייסת כעת מחזור סטודנטים שלישי במספר. התכנית מבקשת למשוך 25 סטודנטים מדי שנה לחוויה שנתית הכוללת סיור לימודי בן שלושה שבועות בישראל, כנסי המשך קצרים ופרויקטים של עבודת שדה, אשר יאפשרו לסטודנטים ליישם בפועל את מה שלמדו. קרן אבי חי משתתפת בעלויות של שכר הסגל ושל כנסי התכנית.

פעילויות המשך לפרויקט תגלית (birthright Israel)

תכנית תגלית מספקת חינוך-אין-כסף סיורים לימודיים לישראל לאלפי תלמידי מכללות ויהודים צעירים אחרים. אפילו בעיצומם של ימים קשים אלה בישראל,

בסיורים בישראל למגוון רחב של מנהלי מחנות, וכן בהצבה של סגל בכיר ישראלי (בהעדר סגל כזה במחנה), שיפקח על המדריכים הישראליים במחנות שבהם מדריכים רבים מישראל.

תכנית מתמשכת

מחנה שטרנברג/מגן אברהם: תכנית אלות

תכנית זו, שנפתחה ב-1999, מגייסת ילדים מבתי ספר ציבוריים ומשלבבת אותם בחיי המחנה. מטרת התכנית, מלבד הענקת חוויה יהודית חיובית למשתתפי המחנה, היא לעודד אותם לשקול מעבר לבתי ספר יהודיים יומיים. סיפוק רב נגרם לנוכח ההתפתחות היהודית והשמחה שגילו משתתפי התכנית בשלושת הקיצים הראשונים לקיומה. 35 מבין 101 המשתתפים עברו לבתי ספר יהודיים יומיים.

חינוך יהודי בקמפוסים מכללות

תכניות חדשות

חקר החיים היהודיים בקמפוס:

מתוך רצון להעמיק את מעורבותנו בחינוך היהודי הלא פורמלי בקמפוסים אוניברסיטאיים, ביקשה קרן אבי חי מלן סאקס ומעמיתיו באוניברסיטת ברנדייס לערוך מחקר נרחב בנוגע לחיים היהודיים בקמפוסים. המחקר כולל ביקורים ב-20 קמפוסים, ראיונות עם אנשי מפתח שם, עם אנשי סגל ועם סטודנטים יהודיים, וסקרים מקוונים של מדגם מייצג בן 150 יהודים בכל קמפוס. מטרת המחקר היא לעזור לקרן אבי חי להבין טוב יותר את תחום הקמפוסים ולספק מפת דרכים מסודרת לפעולותינו בעתיד אשר יכוונו לחיזוק המחויבות היהודית של תלמידי המכללות.

התיאולוגי היהודי (JTS) מנהל מחקר אורכי על קבוצה של בני נוער יהודיים קונסרבטיבים. חברי הקבוצה רואיינו לראשונה זמן קצר אחרי טקסי בר ובת המצווה שלהם, ופעם נוספת במהלך לימודיהם בתיכון (ראיון שבעקבותיו פרסם מרכז רטנר את הדו"ח *Four Up*). בימים אלה נוצר עימם קשר בשלישית. דו"ח על שנות המכללה צפוי להתפרסם במחצית השנייה של שנת 2003. קרן אבי חי סייעה במימון השלב השני והשלישי של המחקר.

סקר לאומי על האוכלוסייה היהודית לשנת 2000: סקר המשך בנושא החינוך היהודי

קרן אבי חי השתתפה במימונו של סקר לאומי דמוגרפי של הקהילה היהודית (NJPS 2000), שהוזמן על ידי איחוד הקהילות היהודיות (UJC). בנוסף להשתתפותו במחקר הבסיסי, גייסנו את ד"ר ג'ק ורטהיימר, כדי שיעמוד בראש צוות חוקרים שיבחנו את נתוני הסקר ויערכו גם סדרה חדשה של מחקרים כמותיים ואיכותיים. לסיכום עבודתם יפיקו דוחות מקיפים בנושא החינוך היהודי הפורמלי והבלתי פורמלי.

שונות

תכניות מתמשכות

תכנית לימודי תלמוד מתקדמים לנשים באוניברסיטה ישיבה:

המתח הגובר בתוך הקהילה האורתודוקסית בצפון אמריקה כתוצאה ממיעוט ההזדמנויות לנשים המבקשות להשתתף בלימודי תלמוד מתקדמים, הביא את קרן אבי חי לתמוך בתכנית תלמוד דו-שנתית לנשים באוניברסיטה ישיבה. בנות המחזור השלישי בתכנית החלו את לימודיהן בשנת הלימודים 2002/03. מתוך שש נשים שסיימו את המחזור הראשון, ארבע החלו ללמוד בבתי ספר יומיים יהודיים.

הביאה תגלית לארץ בדצמבר 2002 ובינואר 2003, 6,000 יהודים (3,100 מתוכם מצפון אמריקה). קרן אבי חי אומנם אינה שותפה ב"תגלית", אך היא מממנת שתי תכניות המשך לבוגרי התכנית מצפון אמריקה, לאחר שובם לביתם.

מדף הספרים של קרן אבי חי:

באוגוסט 2001 פתחה קרן אבי חי אתר אינטרנט הפונה אל בוגרי תגלית (www.avichai.birtherightisrael.com). לאתר אפשר לגשת גם דרך האתר המרכזי של תגלית (www.birtherightisrael.com). האתר מציע שי לכל אחד מבוגרי התכנית—שני ספרים ומנוי לכתב עת מתוך רשימה של 180 ספרים ו-14 כתבי עת שנבחרו בקפידה על ידי הקרן. נכון ל-31 בדצמבר 2002 הזמינו 4,700 מבוגרי התכנית ספרים וכתבי עת באמצעות האתר.

שותפים לתורה:

תכניתה של תורה ומסורה—שותפים לתורה—מחברת בין תלמידים מתחילים למנחים אישיים מתנדבים לקיום שיעורי תורה שבועיים, שחלקם נערכים בטלפון. התכנית משווקת את עצמה למשתתפי תגלית בטקס הסיום החגיגי שנערך בירושלים, והסטודנטים מגלים היענות רחבה. נכון לסוף 2002, מעל 200 בוגרי תגלית מסיורי חורף 2001/02 נרשמו לתכנית.

מחקר

תכניות מתמשכות

בנוסף למחקרים שנזכרו לעיל בנושא מחנות הקיץ היהודיים והקמפוסים האוניברסיטאיים, אנו תומכים גם בפרויקטים הבאים:

מחקר אורכי על בני נוער:

מרכז רטנר לחקר היהדות הקונסרבטיבית בסמינר

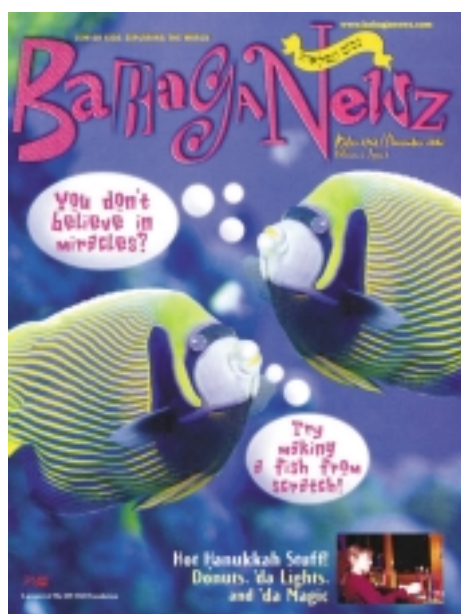
קבוצות לימוד לאנשי תקשורת

אנו מסייעים במימון של שתי תכניות מקבילות ללימוד תורה עבור אנשי מקצוע מתחום התקשורת. מטרת התכניות היא לעורר את אורח החיים היהודי של המשתתפים ולגרום להשפעה שתחלחל מטה ותוליד דימוי חיובי יותר של היהדות בכלי התקשורת.

דוגמאות מתוך כתב העת לילדים BabagaNewz:

2002

תקציר כספי

דו"חות מאוחדים על המצב הכספי

31 דצמבר		
2001	2002	
		נכסים
\$86,098,121	\$264,883,617	מזומנים ושווי מזומנים
		השקעות, לפי ערך שוק:
		אגרות חוב ושטרות
238,634,764	75,949,870	(עלות, 2002 - \$73,311,755; 2001 - \$234,499,864)
55,164,289	46,146,240	השקעות בניירות ערך (עלות, 2002 - \$53,161,439; 2001 - \$58,115,555)
		שותפויות מוגבלות וקרנות גידור (עלות, 2002 - \$86,123,428;
91,731,436	91,124,697	2001 - \$81,662,929)
3,226,516	12,372,738	מקרקעין וציוד, נטו (כולל בית אבי חי בבנייה)
662,462	1,315,655	נכסים אחרים
\$475,517,588	\$491,792,817	סה"כ נכסים
		התחייבויות ונכסים נטו
\$24,930,000	\$7,798,414	התחייבויות בגין רכישת השקעות
470,798	6,478,473	זכאים אחרים
450,116,790	477,515,930	נכסים נטו
\$475,517,588	\$491,792,817	סה"כ התחייבויות ונכסים נטו

תקציר כספי

דו"חות מאוחדים על פעילות

השנה שהסתיימה ב- 31 בדצמבר		
2001	2002	
הכנסות		
\$19,874,148	\$43,989,494	תרומות
2,335,943	7,476,329	רווח הון נטו מממוש השקעות
(374,443)	(5,508,506)	רווח הון (הפסד) לא מומש מהשקעות
14,019,253	14,317,408	הכנסה מריבית
1,032,859	1,045,719	הכנסה מדיבידנד
(615,702)	(3,384,949)	הפסד משותפויות מוגבלות
205,419	1,339,888	הפרשי שער חליפין
29,246	6,394	הכנסות אחרות
\$36,506,723	\$59,281,777	סה"כ הכנסות
הוצאות		
\$23,082,542	\$28,071,893	מענקים לתכניות, לפרויקטים והוצאות נלוות
		הוצאות מנהלה:
1,749,729	2,481,588	משכורות והוצאות נלוות משכר
90,917	205,260	שירותים מקצועיים
314,585	193,933	מסים פדרליים ומסי מדינה בארה"ב
444,264	167,180	דמי שכירות
104,101	166,609	אש"ל ונסיעות
108,650	141,464	פחת
58,250	71,769	טלפון
22,041	64,647	דו"ח שנתי
54,536	48,784	יועצים ועובדים זמניים
38,006	47,185	דואר
29,027	29,020	ביטוח
145,772	193,305	הוצאות אחרות
\$26,242,420	\$31,882,637	סה"כ הוצאות
\$10,264,303	\$27,399,140	עלייה בנכסים נטו
\$439,852,487	\$450,116,790	יתרת נכסים נטו לתחילת שנה
\$450,116,790	\$477,515,930	יתרת נכסים נטו לסוף שנה

תקציר כספי

רשימת מענקי פעילות ב- 2002 – ישראל

יתרה ב-31.12.02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31.12.01	
עידוד הבנה הדדית				
\$ 125,000	\$ 69,000	\$ 102,000	\$ 92,000	איקומוס-ישראל
55,000		55,000		אמנת גביון-מידן
244,000	246,000	300,000	190,000	ארץ אחרת
408,000	408,000	448,000	368,000	בי"ס קשת
200,000	100,000	200,000	100,000	הפורום לאחריות לאומית
175,000	125,000		300,000	יסודות
	73,000	53,000	20,000	מרחבים
350,000	140,000	160,000	330,000	מרכז חרדי להכשרה מקצועית
	57,000	57,000		פרס אבי חי
2,001,000	1,580,000	1,658,000	1,923,000	צו פיוס
38,000	33,000	71,000		קהילות שרות
פיתוח מנהיגות רוחנית חדשה				
1,375,000	500,000		1,875,000	בית מורשה בירושלים
105,000	223,000	100,000	228,000	מורשת ספרד
510,000	251,000	387,000	374,000	מכינות קדם צבאיות
390,000	245,000	305,000	330,000	ממזרח שמש
242,000	303,000	(40,000)	585,000	מתן—מכון תלמודי עיוני לנשים
452,000	700,000	588,000	564,000	צהר
590,000	483,000	553,000	520,000	קולות
עידוד לימודי היהדות				
572,000	181,000		753,000	אבי חי והתקשורת
40,000		40,000		אומרים שירה
12,000	3,000	15,000		אוניברסיטת תל אביב—מוריה
				אוניברסיטת תל אביב—
150,000	15,000	165,000		פסיכולוגיה ביהדות
567,000	278,000	40,000	805,000	אלול
300,000		300,000		במידבר
2,880,000	569,000	1,000,000	2,449,000	האוניברסיטה העברית—תכנית רביבים

* נטו מביטולי מענקים

רשימת מענקי פעילות 2002 – ישראל (המשך)

יתרה ב-31.12.02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31.12.01
המרכז לטכנולוגיה חינוכית (מט"ח)			
\$ 35,000	\$ 45,000		\$ 80,000
—פרויקט מבחר			
346,000	233,000	249,000	330,000
יהל"ים			
58,000	4,000	62,000	
לעילא			
82,000	28,000	80,000	30,000
מורשה			
275,000	67,000	286,000	56,000
מכון מלטון—תכנית מפתחות			
מכון שלום הרטמן—התכנית			
להתחדשות ההוראה של			
1,100,000	152,000	1,200,000	52,000
מקצועות היהדות			
43,000	18,000		61,000
סידור אבי חי			
		(230,000)	230,000
ספרייה יהודית חדשה			
340,000	260,000	440,000	160,000
עלמא מכללה עברית			
42,000	41,000	50,000	33,000
פרשת השבוע			
111,000	1,000	60,000	52,000
תכניות עולים			
מחקרים			
אוניברסיטת בר-אילן—			
240,000	50,000		290,000
מחקר על יהדות וחברה			
38,000	130,000	100,000	68,000
מכון גוטמן			
פרויקטים אחרים			
219,000	91,000	93,000	217,000
שבתונים			
מענקים נוספים			
18,000	187,000	63,000	142,000
והוצאות הכרוכות בהם			
\$ 14,728,000	\$ 7,889,000	\$ 9,010,000	\$ 13,607,000
סה"כ מענקים			

* נטו מביטולי מענקים

רשימת מענקי פעילות 2002 – צפון אמריקה

יתרה ב-31/12/02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31/12/01	
בתי ספר יסודיים ותיכונים				
טיפוח החינוך בבתי ספר יהודיים				
	\$ 1,165,000		\$ 1,600,000	AVI CHAI Bookshelf for Jewish High Schools
3,223,000	1,500,000	1,700,000	3,023,000	BabagaNewz
				Developing Performance Goals for
11,000	5,000		16,000	Jewish Studies at Day Schools
1,500,000	200,000		1,700,000	Edah: Jewish Teacher Corps
				Enhancing Immigrant Schools
3,493,000	270,000	3,750,000	13,000	in New York City
				Grant Program to Enhance
51,000	8,000		59,000	Judaic Commitment in High Schools
				Grant Program to Enhance Shabbat
177,000	123,000	300,000		Commitment in Jewish High Schools
				Jewish Day Schools for the 21st Century–
135,000	118,000		253,000	Hebrew Union College
100,000	150,000	250,000		JSkyway
605,000	25,000	630,000		Mentoring for Novice Teachers
				NETA: Hebrew Language and Literature
651,000	677,000	1,125,000	203,000	Curriculum for Jewish High Schools
1,903,000	927,000		2,830,000	Pardes Educators Program
	300,000	(1,500,000)	1,800,000	Partnership for Excellence in Jewish Education
				Principals Training:
285,000	225,000	100,000	410,000	Harvard University
107,000	216,000		323,000	Jewish Theological Seminary
85,000	62,000	62,000	85,000	Lookstein Center at Bar-Ilan University
571,000	175,000	(134,000)	880,000	Yeshiva University
1,334,000	320,000		1,654,000	Tal Am Curriculum Project
				Virtual Resource Center of the Lookstein
400,000	250,000	500,000	150,000	Center at Bar-Ilan University
הרחבת חוג משפחות התלמידים בבתי ספר				
100,000	275,000	(825,000)	1,200,000	AVI CHAI Voucher Program
86,000	30,000		116,000	AVI CHAI Voucher Program Evaluation
22,014,000	7,879,000		29,893,000	Building Loan Program **

* נטו מביטולי מענקים

** המענקים כוללים החזרי הלוואות

רשימת מענקי פעילות 2002 – צפון אמריקה (המשך)

יתרה ב-31/12/02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31/12/01	
				Day School Scholarships for Immigrant Children in Miami
\$ 1,491,000	\$ 89,000	\$ 580,000	\$ 1,000,000	
				Judaic Preparatory Track Grants:
				High Schools
3,290,000	1,126,000	3,216,000	1,200,000	
				Starter Libraries–Prep Tracks Students
410,000	132,000	482,000	60,000	
				Marketing Grants and Assistance:
				Marketing Seminar: ISM
41,000	24,000		65,000	
				New High Schools Marketing Grants
600,000	245,000	445,000	400,000	
				Melton Mini-School for Preschool Parents
325,000	92,000	32,000	385,000	
				קידום החינוך בבתי הספר בקהילה כולה
				Marketing AVI CHAI's Message
627,000	488,000		1,115,000	
				Other Programs
58,000	15,000	49,000	24,000	
				תמיכה בישראל
				Funding Student Israel Advocacy Initiatives Through Hillel
100,000		100,000		
				Israel Studies for Day School Teachers
229,000	35,000	264,000		
				The New York Jewish Week:
				Write on for Israel
107,000	45,000	152,000		
				Yom Ha'atzmaut Grants for Jewish High Schools
	132,000	132,000		
				תכניות המשך לתגלית
				Hillel She'arim Program
81,000	322,000	(297,000)	700,000	
				AVI CHAI Bookshelf
1,407,000	530,000		1,937,000	
				Partners in Torah
23,000	90,000	(22,000)	135,000	
				חינוך יהודי והכשרה למנהיגות במכללות
				AVI CHAI Fellowship
924,000	215,000	(12,000)	1,151,000	
				Jewish Learning Initiative for
				Campuses in North America
45,000	65,000	(40,000)	150,000	
				Netivot Program–Harvard University
230,000	249,000	333,000	146,000	
				Researching Jewish Life on Campus
275,000		275,000		

* נטו מביטולי מענקים

רשימת מענקי פעילות 2002 – צפון אמריקה (המשך)

	יתרה ב-31/12/02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31/12/01
מחנות קיץ				
Camp Sternberg/Mogen Avrohom: Alot Program	\$ 140,000	\$ 148,000	\$ 288,000	
Foundation for Jewish Camping: Cornerstone Fellowship	480,000	20,000	500,000	
Foundation for Jewish Camping: Tze Ul'mad	45,000	13,000	58,000	
Jewish Agency for Israel	354,000		354,000	
Jewish Summer Camp Research: Cohen Center of Modern Jewish Studies			(18,000)	18,000
שונוות				
Advanced Talmudic Studies Program for Women–Yeshiva University	2,664,000	245,000	1,740,000	1,169,000
Longitudinal Teen Study– Jewish Theological Seminary	79,000	115,000	194,000	
Media Study Groups	40,000	27,000		67,000
National Jewish Population Survey 2000 : Follow-up Study Jewish Education Research	526,000	10,000	523,000	13,000
Miscellaneous Grants and Related Expenses	50,000	762,000	593,000	219,000
סה"כ מענקים	\$ 51,907,000	\$ 20,134,000	\$ 15,879,000	\$ 56,162,000

רשימת מענקי פעילות 2002 – ברית המועצות לשעבר

	יתרה ב-31/12/02	תשלומים ב-2002	מענקים נוספים ב-2002*	מענקים שאושרו יתרה ב-31/12/01
Improving General Studies Programs	\$ 470,000		\$ 470,000	
Judaic Enhancement in Jewish and Public Schools	935,000		935,000	
Related Expenses		49,000	49,000	
סה"כ מענקים	\$ 1,405,000	\$ 49,000	\$ 1,454,000	

* נטו מביטולי מענקים

מפתח עניינים – ישראל

שם הפרויקט	נאמן הפרויקט	איש צוות	עמוד
אבי חי והתקשורת	מס ברנסטין	דני דניאלי	21
איקומוס-ישראל	מאיר בוזגלו	קארן וייס	14
אלול	א. פריד	קארן וייס	20
אמנת גביון-מידן	אביטל דרמון	אלי סילבר	12
ארץ אחרת – כתב-עת לתרבות יהודית	אביטל דרמון	דני דניאלי	14
בית מורשה בירושלים	א. פריד	אלי סילבר	15
בית ספר קשת	מס ברנסטין	אלי סילבר	13
במידבר	מאיר בוזגלו	קארן וייס	17
הפורום לאחריות לאומית	א. פריד	דני דניאלי	14
יהל"ים	אביטל דרמון	אלי סילבר	20
יסודות	דוד תדמור	אלי סילבר	13
לעילא	אביטל דרמון	קארן וייס	18
מבחר	א. פריד	קארן וייס	20
מורשה	דוד תדמור	אלי סילבר	17
מכון שלום הרטמן	א. פריד	אלי סילבר	19
מכניות קדם-צבאיות	א. פריד,	דני דניאלי,	
	דוד תדמור	איטה שפירא הבר	16
מלטון מפתחות	א. פריד	קארן וייס	18
ממזרח שמש	א. פריד	קארן וייס	16
מרכז חרדי להכשרה מקצועית	א. פריד	אלי סילבר	13
מתן – מכון תלמודי עיוני לנשים	א. פריד	אלי סילבר	16
סידור אבי חי	מס ברנסטין	דני דניאלי	21
עלמא, מכללה עברית	מאיר בוזגלו	דני דניאלי	21
פסיכולוגיה ביהדות	אביטל דרמון	קארן וייס	19
פרס אבי חי ישראל	דוד תדמור	איטה שפירא הבר	14
פרשת השבוע	א. פריד	דני דניאלי	20
צהר	א. פריד	אלי סילבר	16
צו פיוס	א. פריד,	דני דניאלי,	
	מס ברנסטין	עליזה גרשון,	
		אפרת מאק רוזנברג,	
		אלירז נר-גאון	13
קהילות שרות	מס ברנסטין	קארן וייס	12
קולות	אביטל דרמון	דני דניאלי	15

מפתח עניינים – ישראל (המשך)

שם הפרויקט	נאמן הפרויקט	איש צוות	עמוד
רביבים	א. פריד	אלי סילבר	19
שבתונים	אביטל דרמון	קארן וייס	
		איטה שפירא הבר	21
תהודה	אביטל דרמון	דני דניאלי	15

מפתח עניינים – צפון אמריקה

שם הפרויקט	נאמן הפרויקט	איש צוות	עמוד
Advanced Talmudic Studies Program for Women at Yeshiva University	Lauren K. Merkin	Rachel Mohl Abrahams	34
AVI CHAI Bookshelf	Ruth R. Wisse	Leah Nadich Meir	34
AVI CHAI Bookshelf Program for Jewish High Schools	Lauren K. Merkin	Joel Einleger Miriam K. Warshaviak	25
AVI CHAI Fellowship	Ruth R. Wisse	Yossi Prager	33
AVI CHAI Voucher Program	Lauren K. Merkin, Henry Taub	Joel Einleger	29
BabagaNewz	Mem Bernstein	Joy Balsam	25
Building Loan Program	Alan R. Feld	Marvin Schick	29
Camp Sternberg/Mogen Avrohom: Alot Program	Lief D. Rosenblatt	Yossi Prager	33
Day School Scholarships for Immigrant Children in Miami	George Rohr	Yossi Prager	29
Developing Performance Goals for Jewish Studies at Day Schools	Arthur W. Fried	Leah Nadich Meir	26
Edah: Jewish Teacher Corps	Mem Bernstein	Miriam K. Warshaviak	26
Enhancing Immigrant Schools in New York City	Alan R. Feld, Lauren K. Merkin, George Rohr	Rachel Mohl Abrahams	26
Foundation for Jewish Camping: Cornerstone Fellowship	Lief D. Rosenblatt	Joel Einleger	32
Foundation for Jewish Camping: Tze Ul'mad	Lief D. Rosenblatt	Joel Einleger	32
Funding Student Israel Advocacy Initiatives Through Hillel	George Rohr	Yossi Prager	30
Grant Program to Enhance Shabbat Commitment at Jewish High Schools	Henry Taub, Lauren K. Merkin	Miriam K. Warshaviak	27
Israel Studies for Day School Teachers	Lief D. Rosenblatt	Leah Nadich Meir	31
Jewish Agency for Israel	Lief D. Rosenblatt	Joel Einleger	32
Jewish Day Schools for the 21 st Century	Lief D. Rosenblatt	Joel Einleger	27
Jewish Learning Initiative for Campuses in North America	Alan R. Feld	Yossi Prager	33
JSkyway	Arthur W. Fried	Eli Kannai	24
Judaic Preparatory Track Starter Libraries	Lauren K. Merkin	Miriam K. Warshaviak	29
Judaic Preparatory Tracks at High Schools	Lauren K. Merkin	Miriam K. Warshaviak	29
Longitudinal Teen Study	Ruth R. Wisse	Joel Einleger	34

מפתח עניינים – צפון אמריקה (המשך)

שם הפרויקט	נאמן הפרויקט	איש צוות	עמוד
Marketing Grants and Assistance to New High Schools	Lauren K. Merkin, Mem Bernstein	Joel Einleger, Miriam K. Warshaviak	30
Media Study Groups	Mem Bernstein	Yossi Prager	35
Melton Mini-School for Preschool Parents	Lief D. Rosenblatt	Joel Einleger	30
Mentoring for Novice Teachers	Lauren K. Merkin	Michael S. Berger	24
National Jewish Population Study 2000 Follow-Up Jewish Education Research	Alan R. Feld	Yossi Prager, Marvin Schick	34
NETA: Hebrew Language and Literature Curriculum for Jewish High Schools	Ruth R. Wisse, George Rohr	Leah Nadich Meir	27
Netivot Program	Ruth R. Wisse	Yossi Prager	33
Pardes Educators Program	Arthur W. Fried	Michael S. Berger	27
Partners in Torah	George Rohr	Yossi Prager	34
Principals Training—Harvard University	Lauren K. Merkin	Rachel Mohl Abrahams, Michael S. Berger	28
Principals Training—Jewish Theological Seminary	Lauren K. Merkin	Yossi Prager	28
Principals Training—Lookstein Center	Alan R. Feld	Joel Einleger	28
Principals Training—Yeshiva University	Lauren K. Merkin	Yossi Prager	28
Researching Jewish Life on Campus	Arthur W. Fried	Yossi Prager	33
Tal Am Curriculum Project	Lauren K. Merkin	Joel Einleger	28
The New York Jewish Week: Write on for Israel	Lief D. Rosenblatt	Joy Balsam	31
Virtual Resource Center of the Lookstein Center at Bar-Ilan University	Alan R. Feld	Joel Einleger	28
Yom Ha'atzmaut Grants	Lauren K. Merkin	Rachel Mohl Abrahams	31

USA
The AVI CHAI Foundation
1015 Park Avenue
New York, NY 10028
Phone: 212-396-8850
Fax: 212-396-8833
e-mail: info@avichaina.org

ישראל
אבי חי ישראל ע"ר
רח' הנביאים 31
ירושלים 95103
טל': 02-624-3330
פקס: 02-624-3310
e-mail: office@avichai.org.il

www.avichai.org.il